

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

גליון מס' 74 • ספטמבר 2023

יו"ר ועדת האתיקה הארצית עו"ד מנחם מושקוביץ
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית ועורכת אחראית עו"ד שלי ואקנין אדם
ממונה ועדת האתיקה הארצית ועורכת ראשית עו"ד דניאל ברדה אברהמוב
ממונות ועדת האתיקה הארצית עו"ד דנית גבריאלי ועו"ד הדס בייליס
מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית גב' דורית אדר
מזכירות ועדת האתיקה הארצית גב' ילנה גנדלמן וגב' רבקה כברה
עיצוב גרפי דלית רחמים

© מו"ל **לשכת עורכי הדין בישראל** רח' דניאל פריש 10, תל-אביב

מ"מ מנכ"ל הלשכה **עו"ד איתי שונשיין**

טלפון: 03-6362200 | פקס: 03-6918696

אתר הלשכה: www.israelbar.org.il

מייל הוועדה: etika@israelbar.org.il

דברי פתיחה

5..... יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ

מתי התנהגות עורך דין בחייו הפרטיים תהווה עבירת משמעת

6..... לימור זר גוטמן

משולחן ועדת האתיקה הארצית

8..... התבטאויות

9..... עו"ד וחבר למקצוע

9..... ניגוד עניינים

11..... רשלנות מקצועית

11..... שכר טרחה

12..... יחסי עו"ד לקוח

12..... חסיון עו"ד לקוח

אתיקה במחוזות הלשכה

13..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז מרכז

17..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז דרום

דברי פתיחה

חברות וחברים יקרים,

מוגש לכם בזאת הגיליון החדש של "אתיקה מקצועית" - גיליון מספר 74, קיץ 2023.

את הגיליון הנוכחי אנו פותחים במאמר העוסק בהתנהגותו של עורך הדין בחייו הפרטיים, ומתי עלולה התנהגותו לעלות כדי עבירת משמעת ולהיבחן תחת דין משמעת, ואילו שיקולים נשקלים ע"י בתי הדין המשמעתיים ועל פי הפסיקה בעניין. המאמר הינו פרי עטה של ד"ר לימור זר-גוטמן, ראש המרכז לאתיקה ואחריות מקצועית של עורכי דין בפקולטה למשפטים, במסלול האקדמי המכללה למינהל.

בהמשך כמעט ישיר להתנהגות עורך הדין בחייו הפרטיים, ובעקבות התקופה הסוערת במדינה ובמערכת המשפט בפרט, ראתה הוועדה לנכון להביא את עמדתה (שפורסמה גם בנפרד) בדבר התבטאויות עורכי דין בעניינים אלו ובקשתה מעורכי הדין לנהוג באיפוק ובריסון, גם בגיליון זה. בהקשר זה תוכלו גם לעיין במספר החלטות נוספות של הוועדה בדבר ההתבטאויות עורכי הדין.

לצד החלטות חשובות העוסקות בין היתר ביחסים בין חברים למקצוע, חובות עורך הדין כלפי לקוחו ועוד, ברצוני להסב את תשומת ליבכם להחלטות העקרוניות של ועדת האתיקה הארצית המובאות לפניכם בגיליון זה; העוסקות בסוגיות הבאות: ניגודי העניינים שעלולים להתעורר תחת ייצוג עורך הדין בתיקי ירושה, הקלטת שיחות אוטומטית בחברות (כגון חברות ביטוח), חובת הגילוי של עורך הדין על נספח בהסכם מכר המתנה את עסקת המכר בביצוע שמאות, ורשלנות מקצועית של נותן שירות עסקי בעניין הכרת וזיהוי הלקוח של עורך הדין וחובותיו בהקשר זה.

עוד תוכלו לעיין בגיליון זה בהחלטותיהן הבולטות של ועדות האתיקה המחוזיות של לשכת עורכי הדין, בסוגיות בהן נתקלים עורכי הדין באופן יום יומי, ואשר יש בהמלצות הוועדות המחוזיות להתוות את הדרך בה על עורכי הדין ללכת עת סוגיות אלה מגיעות לפתחן; כשברקע מלוותן החלטותיה העקרוניות של ועדת האתיקה הארצית, לפי העניין.

ועדת האתיקה הארצית שמה לה למטרה להמשיך ולעמוד על טוהר המידות באמצעות כללי האתיקה המקצועית והחלטות הוועדה באמצעותן השאיפה להגברת האמון הציבורי במקצוע עריכת הדין, לטובת כלל העוסקים במקצוע והמושפעים מפעולות עורכי הדין.

הנכם מוזמנים לפנות לוועדת האתיקה הארצית וכן לוועדות האתיקה המחוזיות בכל עניין ושאלה.

שנת המשפט החדשה הבאה עלינו לטובה כבר כאן, ועמה גם חגי תשרי המצויים מעבר לפינה. בהזדמנות זו אאחל לכולנו שתהיה שנה פורייה, בריאה, מוצלחת, של עשייה טובה, מאתגרת ומספקת.

בברכת חברים,
יו"ר ועדת האתיקה הארצית,
עו"ד מנחם מושקוביץ

לימור זר-גוטמן¹

ההלכה הנוהגת היא שעורך הדין יכול לעמוד לדין משמעתי בגין התנהגות בחיי הפרטיים אם זו התנהגות הפוגעת בכבוד המקצוע. בעל"ע 8/81 **הוועד המחוזי של לשכת עוה"ד בתל-אביב-יפו נ' פלוני**, פ"ד לו(1) 756, 761 (1982) נאמר: "מעשים, שאינם הולמים את כבוד המקצוע, אינם רק כאלה שנעשו במסגרת המוגבלת של התנהגות עורך הדין תוך כדי עיסוקו בעבודה המקצועית, ונוטים אנו לראות התנהגות בלתי הולמת גם במסגרת רחבה מזו, [...] המתרחבת, בנסיבות מתאימות, אף על התנהגותו של עורך-דין מחוץ לענייני עבודתו המקצועית." ב- בר"ש 1136/14 **ישראלוביץ נ' ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב** (פורסם בנבו, 20.05.14) מציין בית המשפט העליון: "נציין תחילה, ברוח הפסיקה עד הנה, כי איננו שוללים העמדה לדין משמעתי של עורכי דין על התנהגות שאינה הולמת גם מחוץ לגדרי המקצוע. גם אם כמובן, אין הדבר צריך להיות בחינת שגרה, הנה התנהגותו של עורך דין, במקצוע שהוא חלק חשוב מפניו של שלטון החוק, היא בבואת המקצוע, ומשליכה על דימויו של המקצוע כולו."

סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין מטיל על עורך הדין את החובה לשמור על כבוד המקצוע ולהימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע. נראה שסעיף 61(3) לחוק חוזר על אותה חובה כאשר הוא קובע כעבירת משמעת "כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין". לאור העיקרון שלפיו המחוקק לא השחית את מילותיו לשווא, יש להניח שכל סעיף מתייחס לספרה שונה שבה חיים עורכי הדין. סעיף 53 מטיל על עורך הדין את החובה לשמור על כבוד המקצוע בפעולותיו המקצועיות, ואילו סעיף 61(3) מתייחס לספרה הפרטית - הוא מטיל על עורך הדין חובה לשמור על כבוד המקצוע בחיי הפרטיים בכך שהוא קובע שיראו עבירת משמעת במעשה שאינו הולם את המקצוע. עם זאת בתי הדין המשמעתיים לא הקפידו לשמור על הבחנה זו, ויש עירוב בין שני הסעיפים כאשר לשתי הספרות. לאור עירוב זה אתייחס לשני הסעיפים גם יחד כקובעים עבירת משמעת בגין התנהגות שאינה הולמת בספרה המקצועית והפרטית.

זה המקום לציין כי שמירה על כבוד המקצוע היא גם אחת משתי מטרותיו המוצהרות של הדין המשמעתי (המטרה השנייה היא הגנה על הציבור). שמירה על כבוד המקצוע ותדמיתו כמטרה של הדין המשמעתי משמעה העברת מסר לכלל הציבור שאדם כזה אינו ראוי להיות עורך דין, כי עורכי הדין הם אנשים הגונים וישרים שניתן לסמוך עליהם. ראו, על"ע 3467/00 **הוועד המחוזי נ' צלטנר**, פ"ד נו(2) 895 (2002); על"ע 2531/01 **חרמון נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו**, פ"ד נח(4) 55 (2004).

כאשר עורך דין עומד לדין משמעתי בגין התנהגות בחיי הפרטיים, הפסיקה בוחנת כל מקרה לפי נסיבותיו ומקפידה לא לקבוע כללים חדים לסיווג התנהגות בספרה הפרטית כעבירת משמעת. אך בתוך הפסיקה ניתן לזהות בברור שני שיקולים חוזרים שמפעילים בתי הדין המשמעתיים בבואם לקבוע אם התנהגות פרטית היא עבירת משמעת. הראשון, הזיקה בין המעשה שביצע עורך הדין בחיי הפרטיים לפעילות מקצועית של עורכי דין. כך לדוגמה, התבטאות של עורך דין בקשר לעניין פוליטי ציבורי שאינו קשור למערכת המשפט עצמה רחוקה מהעיסוק המקצועי, ולכן הנטייה להרשיע בהתנהגות שאינה הולמת תהיה קטנה הרבה יותר. ראו, על"ע (מחוזי י-ם) 11-08-48233 **ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין, מחוז תל-אביב והמרכז נ' שרגא** (פורסם בנבו, 15.02.2012).

שיקול מרכזי שני שמפעילים בתי הדין המשמעתיים בבואם לקבוע אם התנהגות פרטית היא עבירת משמעת הוא חומרת היסוד הנפשי, ובעיקר המניע לפעולת עורך הדין. כך לדוגמה, ייתכנו נסיבות שבהן לא יורשע עורך דין בהתנהגות שאינה הולמת, אף במצב שבו לא ציית לפסק דין שנפסק לו כאדם פרטי. ההלכה שנקבעה בבית המשפט העליון גורסת: "בעניין זה אין מקום לקבוע כלל גורף, לפיו כל אימת שנמנע עורך דין מכיבוד חיוב כספי שהוטל עליו בפסק דין אזרחי, יש בכך משום התנהגות שאינה הולמת. יש לבחון בכל מקרה מה הן הסיבות בעטיין לא שולם החוב והאם יש באי-כיבוד פסק הדין, בנסיבות העניין, כדי להצביע על חוסר הגינות ועל חריגה מכללי ההתנהגות המקובלים ולהטיל דופי בעורך הדין". ראו, על"ע 4498/95 **הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' רוכברג** (פורסם בנבו, 26.10.99), בפס' 7(ג) לפסק דינה של השופטת שטרסברג-כהן.

¹ ראש המרכז לאתיקה ואחריות מקצועית של עורכי דין ע"ש דיויד וינר ז"ל, הפקולטה למשפטים, המסלול האקדמי המכללה למינהל

דוגמה טובה לאופן בו משולבים שני שיקולים אלו יחד הוא עמל"ע (מחוזי י-ם) 13-11-44305 **ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין בישראל נ' ישראלוביץ** (פורסם בנבו, 13.1.2014). בתיק זה בית המשפט המחוזי הרשיע עורכת דין שהטרידה וגידפה את מאהבתו של בעלה במספר רב של הזדמנויות (לאחר שזכתה בבית הדין המשמעותי הארצי). אחת מטענות הערעור היו שאין זיקה בין התנהגותה זו לחייה המקצועיים. בית המשפט המחוזי לא קיבל טיעון זה בציינו את היותה חסרת שליטה עצמית, עובדה המעידה שאינה מתאימה להופיע בבית משפט ולייצג לקוחות. ובכך יישם את השיקול הראשון והראה שיש זיקה בין המעשה הפרטי לחיים המקצועיים. בית המשפט המחוזי הדגיש את אופיין החוזר של הפעולות שעשתה הנאשמת במגוון דרכים. ובכך מיישם את השיקול השני של היסוד הנפשי שבמקרה זה הוא כוונה ברורה ולא מעידה חד פעמית בלהט הרגע.

להשלמת התמונה אציין כי בעניין **ישראלוביץ**, לראשונה ובאופן חריג, אישר בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על פסק דינו של המחוזי (גלגול רביעי של התיק). ב- בר"ש 1136/14 **ישראלוביץ נ' ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב** (פורסם בנבו, 20.05.14). בפסק דין קצר, בית המשפט העליון מאשר את ההרשעה אך מפחית את העונש בשל נסיבות אישיות.

במאמר משותף עם אייל כתבן ובוועז שגור ניתחנו בהרחבה את מובני השונים של המונח כבוד המקצוע אצל עורכי דין. הצענו שם לאמץ את הסטנדרט שכבר הוכר בפסיקה של "תקנת הציבור" כדרך לקבוע מתי התנהגות עורך דין בחייו הפרטיים תהווה עבירת משמעת של התנהגות הפוגעת בכבוד המקצוע. ראו, לימור זר-גוטמן, אייל כתבן, בוועז שגור "על הפרטי והמקצועי אצל עורכי דין ועל הכבוד שבניהם" **דין ודברים** יא 17 (2008).

המונח "תקנת הציבור" משמש סטנדרט בכמה הקשרים במשפט הישראלי. הידוע ביותר הוא סעיף 30 לחוק החוזים, אשר קובע בין השאר כי חוזה פסול הוא זה שכריתתו, תוכנו או מטרתו סותרים את תקנת הציבור. מלבד אזכורים מפורשים בחוק הפך המונח "תקנת הציבור" לעיקרון כללי גם בהיעדר חקיקה מפורשת. גם בהקשר של הדין המשמעותי של עורכי הדין כבר נעשה שימוש בתקנת הציבור, הן כרציונל שמאחורי כללי ההתנהגות המחייבים של עורכי הדין ומתווה את פרשנותם, והן כמגבלה עליהם. תקנת הציבור אף שימשה כדי להגביל את יכולתם של עורכי הדין לשלוט בהליך המשפטי על חשבון הלקוח. ראו, ע"א 2871/00 **ח'ורי נ' בנק מרכנתיל דיסקונט**, פ"ד נז(6) 319 (1991), בעמ' 330.

לפי הפסיקה, תקנת הציבור משקפת את תפיסת החברה הישראלית בשאלה מהי התנהגות ראויה, התנהגות ההולמת ערכים בסיסיים של החברה. זהו מבחן אובייקטיבי הבוחן את רמת המוסר המקובלת בחברה באותו הזמן. ראו, ע"א 245/85 **אנגלמן נ' קליין**, פ"ד מג(1) 772 (1989), בעמ' 784; ע"א 1569/93 **מאיה נ' פנפורד**, פ"ד מח(5) 705 (1994), בעמ' 742.

לפי מבחן זה, התנהגות עורך דין בחייו הפרטיים תחשב לפוגעת בכבוד המקצוע אם היא מנוגדת לערכים החברתיים של החברה הישראלית באותה עת. אדגים את היישום הפשוט של המבחן לפי המקרים שהובאו לעיל. אי-ביצוע פסק דין בגלל מצב כלכלי קשה אינו התנהגות לא ראויה בעיני החברה הישראלית. הוא אינו סותר ערכים בסיסיים ולפיכך אינו פוגע בתקנת הציבור, ולכן לא יביא להרשעה משמעתית. בעניין **ישראלוביץ**, התנהגות ללא כל שליטה עצמית המסבה נזק לצד שלישי היא לא ראויה בעיני החברה הישראלית, בהצביעה על אדישות לזכויותיו הבסיסיות של הזולת ולפיכך פוגעת בתקנת הציבור ומהווה עבירת משמעת.

ניתן לראות כי יישום המבחן המוצע של תקנת הציבור לא יביא בהכרח לשינוי הדין הקיים, אלא רק יספק קריטריון אובייקטיבי ברור שיאפשר לנבא מראש אילו התנהגויות אסורות ואילו מותרות ובכך טמונים בו שני יתרונות חשובים. הראשון, המבחן המוצע יתרום ליצירת דין ברור ויקהה את אופייה הרטרואקטיבי של עבירת הסל של התנהגות הפוגעת בכבוד המקצוע. היתרון השני טמון בכך שהוא מציע מבחן אובייקטיבי המבוסס על ערכי החברה ולא על ערכים סובייקטיביים. מאחר שלא ראוי שמונח בעל תוקף משפטי ישקף את המוסר האישי ואת ההשקפה האישית של השופט (כפי שבפועל קורה היום בפסיקות הנוגעות לפגיעה בכבוד המקצוע), ואין אפשרות שכלל משפטי ישקף את המוסר האישי של כל אחד ואחת מעורכי הדין, נראה שהתבססות על המונח תקנת הציבור, כדי לקבוע מתי התנהגות עורך דין בחייו הפרטיים מהווה עבירת משמעת של פגיעה בכבוד המקצוע, היא הדרך הטובה ביותר האפשרית.

החלטות ועדת האתיקה הארצית

התבטאויות

התבטאויות - משפט ושלטון

בתקופה סוערת זו בה אנו נמצאים, מתפתח ומתנהל שיח ציבורי יומיומי נרחב בתחום המשפט והשלטון. הרוחות מתלהמות וגוברים הקולות בין במתקפה כנגד מערכת המשפט, הלשכה וחבריה, ובין מתקפות פוליטיות כנגד הרשות המחוקקת והרשות המבצעת.

אנו קוראים לכם במיוחד עתה לנהוג באיפוק ובריסון, לכבד את חבריכם וחברותיכם למקצוע ולשמש מופת ודוגמה למקצוע עריכת הדין ולציבור כולו. זוהי חובה מקצועית, מוסרית ומעל הכל - אתית.

אנו חיים במדינה דמוקרטית ועל כך גם אנו אמונים לשמור. ואולם קיימות בדין מגבלות על חופש הביטוי, דווקא כדי למנוע את הרס הדמוקרטיה.

ועדת האתיקה הארצית הדגישה כבר בעבר כי חופש הביטוי אינו מוחלט. דווקא כאשר השיח הציבורי בוטה ומתלהם לעתים, על עורך הדין לשמור על שפה ראויה, מכבדת ומותרת. כך למשל, התבטאויות התומכות באליומות, בגזענות, או שיש בהן הסתה פראית נגד רשויות המדינה ועובדי ציבור, אף אם הן נאמרות במסגרת שיח פוליטי ולא במסגרת תפקידו של עורך הדין, הרי שעשויות להיחשב כעבירה אתית ובפרט כאשר המתבטא מזדהה כעורך דין בפרסום.

התבטאויות כנגד חבר למקצוע

התלונה: הנילון פרסם פוסט בפייסבוק תחת הכותרת "מכתב לבוגד" המופנה לתושב כפר ערבי אשר מכר את ביתו ליהודים. לטענת המתלון, הפוסט שפורסם מהווה הסתה לאלימות ולמעשה קריאה לרצח של מוכר הבית בכסות של פוסט תמים.

לטענת המתלון דבריו של הנילון חמורים ביותר לאור העובדה שבמגזר מכירת נכס ליהודי מסתיימת במקרים רבים ברציחתם של המוכרים.

התלונה הוגשה במקור לוועדת האתיקה במחוז ירושלים, אך הוועדה גנזה את התלונה בנימוק שמדובר בעניין פוליטי אשר איננו מעניינה של הוועדה. לטענת המתלון הוגשה תלונה למשטרת ישראל כנגד הנילון.

אף שניתן היה לומר כי הפוסט הוא הבעת דעה וכי אין בו הסתה ישירה לאלימות או לרצח, משום שהוא איננו מנוסח כקריאה אקטיבית לפעולה אלימה, קיים הקשר מובהק בין השימוש בכינוי "בוגד" (3 פעמים), לבין הקביעה כי "אנחנו נמשיך להילחם באופן חזק יותר באנשים כמוך... הבוגד", לבין מה שהנילון כותב שצריך היה לעשות לאותו "בוגד" - לזרוק עליו מיליון נעליים, להוביל אותו לגרדום ולהציתו באש. יצוין כי לפי הפוסט, מוכר הבית ברח באישון לילה מביתו עם כל משפחתו מחשש כי יבולע לו אם יתגלה שמכר את ביתו ליהודים.

הנילון בתגובתו טען כי לא פורסם שמו של אדם מסוים ולכן אין בו איום. כמו כן, הפוסט הוסר עוד לפני הגשת התלונה. עוד טען, כי הפוסט הוא חלק מייצוגו באופן נאמן את לקוחותיו, תושבים ערבים, הנאבקים כנגד מעשי בריונות והשתלטות של יהודים על בתי ערבים.

החלטה: סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 מחייב את עורך הדין לשמור במעשיו הן במסגרת מילוי תפקידו והן במסגרת חייו האישיים כאזרח על כבוד המקצוע, כמו כן, סעיף 61(3) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 קובע כעבירת משמעת "כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין". הוועדה סבורה כי הפרסום הפומבי של הנילון, שיש בו הסתה לאלימות ורצח ופגיעה בשלטון החוק, מהווה התבטאות בלתי הולמת שאינה מכבדת את כבוד המקצוע. לכן הוחלט להעמיד את הנילון לדין משמעתי.

מספר החלטה: את/7/22

במסגרת שאילתה (את 27/21) שהובאה בפני ועדת האתיקה הארצית, עלתה הסוגיה להלן. בחברות רבות, שאינן משרדי עורכי דין, ובכללן חברות ביטוח ("החברה") השיחות מוקלטות בהתאם לנהלי החברה. משכך, עולה השאלה האם עורך הדין העובד באותן חברות עובר עבירה אתית בעודו מנהל שיחות מוקלטות עם עורכי דין המייצגים לקוחות מול אותן חברות. על פי כלל 22 לכללי האתיקה, חל איסור על עורך דין להקליט את חברו למקצוע בנסיבות מקצועיות, והשימוש בהליך משפטי בהקלטה כאמור אסור אף הוא. הוועדה קבעה בהחלטותיה כי החובה לעמוד בכללי האתיקה ולשמור עליהם מוטלת על כלל עורכי הדין לרבות עורכי דין העובדים תחת תאגידים מסחריים, אף במקום בו חובה זו מתנגשת עם מדיניות התאגיד. החובה בבסיס כלל 22 נועדה לאפשר שיח חופשי וכן בין עורכי דין, לרבות ניהול משא ומתן, ולמנוע מצב בו צד עושה שימוש ראייתי או אחר בהקלטה כאמור. כאשר הצד המקליט הוא החברה והדובר הוא עורך דין מטעם החברה - במקרים רבים, מטבע הדברים עורכי הדין בצדו השני של הקו, אינם מודעים לכך שהם מוקלטים - בין אם אין מענה מקדים אוטומטי המעדיך אותם על כך, ובין במקרה בו עורך הדין מטעם החברה יזם. נוסף על כך, גם אם עורכי הדין מודעים לכך שהם מוקלטים, אין בידם ברירה אלא להמשיך בשיחה לצורך קידום האינטרסים של מרשיהם מול החברה. במסגרת השאילתה, עלתה השאלה כיצד ניתן להתמודד עם מצב זה, העומד בניגוד לכלל 22 בפרט כאשר חברות מקליטות את השיחות באופן גורף מטעמי מדיניות, ולעיתים אף טוענות כי חובתן להקליט את השיחות נעוצה בתנאי הרישיון שניתן להם. הוועדה סבורה כי הכשרת הקלטות שיחה כאמור, עומדת בניגוד לכלל 22 ופותחת פתח למדרון חלקלק של שימוש באותן הקלטות גם בביהמ"ש, באופן שאף עומד לכאורה בניגוד לדיני הראיות מעבר להפרת החובה האתית על פי כלל 22 כאמור. יתרה מכך, הכשרה של הקלטות שיחה בין עורכי דין ממחלקות משפטיות של חברות שונות לבין חבריהם למקצוע, עשויה להוביל למצב בו עורכי דין העובדים בחברות, יוכלו אף לייזם הקלטת שיחה עם חבריהם למקצוע תחת הטענה כי זוהי מדיניות החברה. לפיכך, הוועדה מבהירה בזאת כי **הקלטת שיחות בהן שני הצדדים לשיחה הם עורכי דין אסורה על פי כלל 22 - גם כאשר צד לשיחה הוא עורך דין מטעם חברה, אלא אם כן ההקלטה נעשתה בכפוף לאחד מהחריגים המפורשים שנקבעו בהחלטות הוועדה הקודמות. השימוש בחומר ההקלטה כאמור, אסור אף הוא.** ועדת האתיקה הארצית ערה לחוסר הבהירות הקיים בנושא בקרב עורכי דין העובדים תחת חברות בסוגיה זו, ועל כן הוועדה תאפשר הוראת מעבר ותנקוט בצעדי אכיפה החל מיום 01/11/23.

מספר החלטה: את/27/21

ניגוד עניינים

ייצוג לקוח הטוען לקיום צוואה בידי עו"ד שהיה עד לצוואה או ערך אותה

במסגרת סוגיה פרטנית שהובאה לפתחה של ועדת האתיקה הארצית, בהתאם להחלטה שיפוטית של ביהמ"ש לענייני משפחה (את/9/21), נדרשה הוועדה להשיב על שאלות אתיות המתעוררות במצבים בהם עורך הדין היה עד לצוואה או ערך אותה, ולאחר מכן הוא מתבקש לייצג בהליכים משפטיים את אחד היורשים הטוען לקיום הצוואה. השאלות האתיות מתעוררות עקב כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו - 1986 (להלן: "כלל 36") אשר כידוע, אוסר על עורך דין לייצג בהליכים משפטיים בעניין שבו הוא עומד להעיד מטעמו של המיוצג.

א. השאלה העולה היא האם מכוח כלל 36, יש למנוע מעו"ד לייצג בפני הרשם לענייני ירושה ו/או בית המשפט ו/או בית הדין הרבני בעל דין הטוען לקיום צוואה, בנסיבות שבהן עורך הדין עצמו היה עד לצוואה ו/או ערך אותה?

התשובה לשאלה זו היא, כי כל עוד לא מוגשת התנגדות לצוואה, אין מניעה לייצוג בידי עורך הדין שערך את הצוואה ו/או היה עד לעריכתה, והוא יכול להגיש את הצוואה לקיום.

עם זאת, ככל וישנה התנגדות לצוואה, יעשה טוב עו"ד אם ימנע מלייצג, בין אם ערך את הצוואה ובין אם רק היה עד לה. ככל ועורך הדין לקח על עצמו את הייצוג בכל מקרה, וזאת לאחר שהוגשה התנגדות לצוואה, תיבחן שאלת היתר הייצוג של כל מקרה לגופו, על בסיס כללי האצבע להלן:

- א. בחינת עילות ההתנגדות - אם עילות ההתנגדות לצוואה הן כאלה, שמעוררות סבירות כי עורך הדין המייצג יידרש להעיד, אזי עורך הדין יידרש למשוך ידו מן הייצוג כבר בשלב הגשת ההתנגדות, על רקע הסבירות האמורה.
- ב. בחינת העדים - האם יש עד נוסף? - היה ויש עד נוסף לצוואה, ועוה"ד סבור כי עדותו לא תידרש ע"י הטוען לקיום הצוואה, בהינתן קיומה של עדות נוספת לצוואה אשר תשמש תחליף לעדותו, וטובת הלקוח אינה מצריכה בשום דרך את עדותו, יש להתיר את הייצוג.
- ג. בחינת עוה"ד - האם הוא יכול להניח בוודאות בנסיבות המקרה כי לא ייקרא להעיד? - במידה ועורך הדין מניח בסבירות גבוהה שלא ייקרא להעיד מטעם הצד הטוען לקיום הצוואה, הרי שאם יש להניח כי המתנגד לצוואה עשוי לזמן את עוה"ד לעדות - הוועדה אינה אוסרת את הייצוג באופן מוחלט (וזאת בהיעדר מקור נורמטיבי לעשות כן). עם זאת, ועדת האתיקה הארצית ממליצה כי במקרה זה רצוי ביותר כי עוה"ד לא ימשיך לייצג ויפעל למשיכת ידו מן הייצוג.

מספר החלטה: את/21/9

ייצוג יורשים נגד יורשים אחרים כאשר עו"ד ערך את הצוואה

השאלה: האם עו"ד שערך צוואה עבור מנוח, והצוואה קיומה ללא התנגדות, יכול לאחר מכן לייצג את אחד היורשים נגד יורשים אחרים (באותה צוואה) בסכסוך הקשור לעיזבון.

המקרה הספציפי שהובא בפני הוועדה, היה כדלקמן: עו"ד ערכה צוואה עבור לקוח בשנת 2016. הלקוח נפטר והצוואה קיומה ללא כל התנגדות או מחלוקות. לאחר מכן נתגלעה מחלוקת בין היורשים באשר לחלוקת העיזבון, והמחלוקת הגיעה לבית המשפט. אחד היורשים פנה לעורכת הדין שערכה את הצוואה, על מנת שתייצג אותו מול אחד היורשים האחרים. השאלה שעלתה היא, האם מותר לה לייצג.

החלטה: הדבר תלוי במקרה הקונקרטי, ויוסבר:

- א. **אם בידי עורך הדין שערך את הצוואה יש מידע רלוונטי הנוגע לסכסוך (למשל, מעורבותו בעריכת הצוואה הייתה כזו, שבגינה יש בידיו פרטים הנוגעים לסכסוך העכשווי בין היורשים), באופן המצדיק את זימונו לעדות על ידי בעל הדין שאותו הוא מבקש לייצג, אזי יחול איסור על הייצוג מכוח כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) (תשמ"ו-1986), האוסר על עו"ד לייצג בעניין שבו הוא צפוי להעיד.**
 - ב. **כמו כן, אם בידיו מידע רגיש אחר, ועל אחת כמה וכמה מידע הנוגד (או עלול להיות נוגד) את עמדתו של הצד אותו הוא מבקש לייצג, הרי שבמקרה כזה יחול כלל 14, הקובע כי "לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת".**
 - ג. שונה הדבר, כאשר אין בידי עורך הדין אין שום מידע רלוונטי לסכסוך. במקרים כאלה, אין רלוונטיות לכלל 36 ואף לא לכלל 14 ולפיכך, במקרים כאלה לא תהיה מניעה לייצג.
- יש להוסיף סייג חשוב אחד: **אם היורש שעורך הדין מבקש לייצג, טוען באופן כלשהו נגד יישום הצוואה או נגד יישום אחד מסעיפיה (למשל, הוא טוען כי בעקבות שינוי נסיבות לא ניתן לקיים סעיף מסעיפיה וכדומה), במקרה כזה אסור יהיה לעורך הדין לייצג.**

מספר החלטה: את/21/16

החלת כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין על עו"ד הפועל כבעל תפקיד

השאלה: עו"ד אשר מונה כמנהל עיזבון, או כבעל תפקיד דומה (כונס נכסים וכו'), האם עליו לדחול מכך כאשר ידוע לו שהוא צפוי להיקרא לעדות? השאלה נשאלת על רקע ההוראה הקבועה בכלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה

מקצועית) תשמ"ו-1986, במסגרתה נאסר על עו"ד לייצג בנסיבות שבהן הוא צפוי להעיד; מכאן השאלה, האם פעולות שמבצע עו"ד בכובעו כמנהל עיזבון נחשבות ל"ייצוג", כך שעליו לחדול מכך אם הוא צפוי להעיד?

החלטה: כלל 36 קובע כי "לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים... אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים". מלשון הכלל עולה, כי הוא מתייחס למקרה שבו: א. עורך הדין מייצג אדם; ב. הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם. לעומת זאת, מי שפועל כמנהל עיזבון, או ככונס נכסים וכדומה, אינו "מייצג את היורשים" (או "את הנושים"), ואינו שליח שלהם או פועל מכוחם; הוא פועל כידו הארוכה של בית המשפט ופועל בשמו (כקבוע בפסיקה). לפיכך, כלל 36 כלל אינו רלוונטי לגביו, כבר לפי לשונו הפשוטה של הכלל. כאשר אדם (לרבות עו"ד) פועל כבעל תפקיד של מנהל עיזבון או כונס, תפקידו שונה לחלוטין מזה של עו"ד המייצג לקוח. מנהל העיזבון, בשונה מעו"ד, בוודאי אינו אמור "להציג/לטעון את גרסת מרשו", תהא אשר תהא מידת נכונותה בעיניו; להיפך, הוא אמור לשמש כעיניו וזרועו של בית המשפט. גם משום כך, אין תחולה בעניינו לכלל 36.

מספר החלטה: את/24/21

רשלנות מקצועית

הפרת חובות נותן שירות עסקי בקשר עם הכרת הלקוח וזיהויו

התלונה: מדובר בתלונה על חבר מטעם הממונה על נותני שירות עסקי במשרד המשפטים בגין הפרת כלל 44 לכללי לשכת עורכי הדין. התלונה הגיעה לפתחה של ועדת האתיקה הארצית המרכזת את התלונות בנושא. הפרת חובות נותן שירות עסקי בקשר עם הכרת הלקוח וזיהויו יכולות לעלות עד כדי עבירה אתית ולממונה הסמכות לפנות לוועדה בהתאם לאמור. על פי פסק הדין שניתן בה"פ 19-03-45382 ארנסט י. גפני נ' אילן - דימונה (1994) בע"מ (פורסם בנבו, 05.10.2020), הנילון ייצג שני הצדדים בעסקה, כאשר צד אחד התחזה לבעלים ולמוכר של המקרקעין. התובענה הוגשה מטעם הבעלים האמיתי. עובדת הזיוף לא הייתה שנויה במחלוקת, ומשכך הדיון נסוב על טענת הגנה של המשיבה, לפיה זכותה עדיפה על פני זו של הבעלים המקורי, מכוח תקנת השוק. העסקה עצמה, העלתה חשדות כבדים ביותר באשר לכשרותה, באופן שהיה אמור, לכל הפחות, לעורר את חשדו של הנילון. כמו כן, כי ביחס לעסקה נקשרו תמיהות נוספות. כך, על פי הוראות ההסכם, התמורה תשולם בשיקים בנקאיים, ואולם בפועל בוצעה העברה לחשבון בחו"ל של חברה זרה.

החלטה: העמדה לדין משמעת.

מספר החלטה: את/22/21

שכר טרחה

שכר טרחה לפי תוצאות - עתירה מנהלית בנושא פלילי

השאלות: האם מותר לקבוע שכר טרחה לפי התוצאות בהליך הגשת עתירה מנהלית בנושא פלילי? האם ניתן לגבות סכום ראשוני, ובמידה והעתירה תתקבל ניתן יהיה לגבות אחוזים/סכום נקוב?

החלטה: סעיף 84 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כי "לא יתנה ולא יקבל עורך דין בעד שירותו במשפט פלילי שכר טרחה התלוי בתוצאות המשפט". ועדת האתיקה הארצית סבורה כי יש לפרש את החוק על פי תכליתו והגיונו באופן שיחול על כל שלבי המשפט הפלילי, עם זאת, ברבות השנים נקבע כי כאשר מדובר בהליך לוואי בעל גוון מנהלי, אין מניעה לגבות את שכר הטרחה על בסיס תוצאות ההליך. לאור האמור, הוועדה סבורה כי במקרה שלפנינו וככל ומדובר בהליך מנהלי כפי שמוצג בשאלתה ניתן לגבות שכר טרחה התלוי בתוצאות ההליך, שכן, הליך מנהלי בו מוגשת עתירה בנושא פלילי, אינו נכלל באיסור הקבוע בסעיף 84 לחוק.

נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם. כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/204/21

חובת גילוי החלה על נספח להסכם המכר המתנה את העסקה בביצוע שמאות

השאלתה: לשכת שמאי מקרקעין בישראל פנתה אל הוועדה בשאלתה האם עו"ד מפר את כללי האתיקה כאשר הוא עורך נספח להסכם המכר הקובע כי על אף האמור בהסכם המכר יוכל הקונה לבטל את העסקה אם הערכת השמאי תהיה נמוכה יותר מהסכום שסוכם מראש בין הצדדים.

החלטה: לאחר בחינת הדברים, הוועדה סבורה, כי ככל שעו"ד וידא כי הצדדים עצמם מבינים את משמעות הנספח, כי לקונה יש אפשרות לבטל את העסקה ככל שהערכת השמאי נמוכה מהסכום שסוכם בין הצדדים, אין בקיומו של הנספח עבירה אתית. הרעיון שעומד מאחורי הנספח לאפשר לקונה לבטל את העסקה ככל שלא יצליח להשיג מימון לעסקה בשל חו"ד שמאי נמוכה משווי הנכס. שאחרת אם לא היה הנספח, והשמאי היה נותן הערכה נמוכה מהשווי הנקבע ובעקבותיה המימון היה נמוך מהמתוכנן היה מוצא עצמו הקונה בחוסר יכולת לממן את העסקה ובהפרת ההסכם.

מספר החלטה: את/22/279

חסיון עו"ד לקוח

תחולת החיסיון שמתעורר חשש לביצוע עבירה על ידי הלקוח

השאלתה: ועדת האתיקה הארצית נתבקשה ליתן עמדתה בעניין תחולת חיסיון עו"ד לקוח כאשר מתעורר חשש לביצוע עבירה על ידי הלקוח (במקרה הנקודתי דובר על עבירת הזיוף) וכן בעניין חובת הגילוי או הדיווח של עו"ד אודות ביצוע העבירה. כמו כן, הוועדה נשאלה ע"י הפונה האם קיימת לה זכות עיכובן על חוות דעת שהכינה בעבור הלקוח (המבוססת, כמתברר בדיעבד, על מסמכים מזויפים) והאם היא זכאית לשכ"ט בעבור עבודתה זו.

החלטה: בנוגע לחובת הגילוי ותחולת חיסיון עו"ד - לקוח - הכלל הוא כי לא חל חיסיון על מידע שעניינו בעבירות עתידיות שהלקוח עתיד לבצע (ללא תלות בסוג העבירה).

מהפניה עלה כי הלקוח לא רק ביצע עבירה בעבר, אלא מתכוון לבצע עבירה פלילית - שימוש במסמך מזויף (עבירה לפי ס' 420 לחוק העונשין, התשל"ז-1977) וכן קבלת דבר במרמה (עבירה לפי ס' 415 לחוק העונשין). **לפיכך, שהרי מדובר בתכנון לבצע עבירה פלילית, אין מקום להחלת חיסיון עו"ד-לקוח והפונה בוודאי רשאית לגלות את המידע.**

בנוגע לחובת הדיווח - על כל אדם (לא כל שכן על עורך דין) שיש בידו מידע ממשי וקונקרטי אודות מזימה לבצע עבירה עתידית מסוג פשע, חלה חובת הדיווח וגם חלה החובה לנקיטת אמצעים סבירים למניעתו.

במקרה שצוין בפניה, לאור המידע על המעשים העומדים להתבצע, וללא תלות בסוג העבירה, בהיות המעשים חמורים על פניהם, ולאור הנזק הקונקרטי שהם עתידים לגרום בסבירות לא מבוטלת - מצופה מהפונה למנוע את הנזק בכל דרך, לרבות העברת המידע ככל שהדבר נדרש; בנוסף, למותר לציין כי על הפונה לחדול מן הייצוג לאלתר.

בנוגע לסוגיית שכר הטרחה - המדובר בשאלה במישור האזרחי, שכן התשובה לה תלויה בין היתר בדרך בה מנוסח הסכם שכר הטרחה, ואינה בסמכותה של ועדת האתיקה הארצית.

נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם.

כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/23/13

אתיקה במחוזות הלשכה

ועדת האתיקה במחוז מרכז

הפרת חיסיון לצורך התגוננות בהליכים משפטיים

משרדו של עו"ד הפונה ייצג חברה יזמית בפרויקט מגורים שהוקם ואשר בנייתו הסתיימה בשנת 2015. כעת הרוכשים של הפרויקט תובעים את החברה היזמית ואת עו"ד באופן אישי בשל אי רישום הבית המשותף וכתוצאה מכך אי רישום זכויותיהם. הפונה ציין כי לאורך השנים הוא התריע בפני החברה היזמית גם בכתב וגם בע"פ שיש לקדם את קבלת תעודת הגמר מהוועדה מקומית שכן בלעדיה לא ניתן לאשר תשריט ולבצע רישום בטאבו. עוד ציין, שהעיוכים נגרמו בשל סיבות שונות שלא היו קשורות אליו או לשירותו המשפטי. כחלק מההגנה שלו במשפט, עו"ד הפונה מעוניין להציג את ההתכתבויות שלו עם החברה, סיכומי דיון ומסמכים נוספים אך הוא חושש שהחברה תסרב מפאת חיסיון עו"ד-לקוח. הפונה שואל האם הוא רשאי לצורך ביסוס הגנתו במשפט לצרף התכתבויות שלו עם החברה, סיכומי דיון ומסמכים נוספים שהועברו למשרדו מאת החברה.

תשובת הוועדה: בהתאם לסעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, חיסיון עו"ד-לקוח הנו חיסיון מוחלט אשר ניתן להסרה באישור הלקוח, במפורש או במשתמע. בשלב בו טרם התברר קו ההגנה של הלקוח, עו"ד אינו רשאי לחשוף מסמכים פנימיים ותכתובות ביניהם אשר חוסים תחת החיסיון. עם זאת הובהר כי אין מניעה להציג במסגרת ההגנה, מסמכים ופעולות פומביות שביצע עבור הלקוח והוגשו לרשויות או לצדדים שלישיים כגון דיווחים, הצהרות והסכמים. ככל שישנו מסמך קונקרטי לגביו סבור עו"ד הפונה כי לא חל עליו חיסיון בעוד שהלקוח סבור אחרת, הוא רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה להכריע בסוגיה זו.

מספר החלטה: את/2022/542

ייצוג נגד לקוח לשעבר, חיסיון עו"ד- לקוח ושימוש במידע שהתקבל במשפחה

השאלתה: עו"ד הפונה ובעלה נתבעו על ידי חמותה בתביעה לפינוי מושכר. עו"ד ציינה שבשנת 2018, ייצגה את בעלה ואת חמותה במסגרת תביעת עיזבון של גיסה המנוח. הפונה שאלה האם היא רשאית בתביעה לפינוי מושכר, בה היא מייצגת את עצמה ואת בעלה, לחקור נגדית את חמותה, או שעליה להפסיק את הייצוג של בעלה, כך שכל אחד יחקור אותה בנפרד. שאלה נוספת היא האם היא תוכל לחשוף דברים שנאמרו לו במסגרת הייצוג בשנת 2018 או שמותר לה לחשוף רק דברים שהגיעו לידיעתה ככלה.

תשובת הוועדה: השאלתה מעוררת מספר שאלות אתיות אליהן יש להידרש:

ניגוד עניינים וטיפול נגד לקוח לשעבר

המקרה שתואר בשאלתה אינו נופל בגדר אף אחד מתתי הסעיפים של כלל 14 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") ולכן אין ניגוד עניינים בייצוג הבעל יחד עם הפונה. אשר לטיפול נגד לקוח, כלל 16(א) לכללי האתיקה קובע:

"16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח -

1. בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;
2. בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו."

אומנם מדובר בבני משפחה, אך הייצוג משנת 2018 של תביעת העיזבון של הגיס אינה קשורה לתביעת פינוי המושכר הנוכחית ואינה "באותו עניין". אשר לזיקה של ממש, על פניו אין זיקה ישירה בין המקרים, על כן, אין לכאורה איסור על הייצוג המבוקש.

סעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 קובע: 48" (א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוח או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החיסיון; והוא הדין בעובד של עורך דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין. (ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עורך דין או עובד של עורך הדין." בהתאם לסעיף זה, החיסיון של המידע שהתקבל מאת החמות במסגרת הייצוג משנת 2018 ניתן להסרה על ידי הלקוחה בלבד. אומנם ועדת האתיקה הארצית הכירה בחריג לחיסיון במסגרת תביעות שכ"ט אך בענייננו, לא מדובר בתביעת שכ"ט או בעניין הנוגע לייצוג משנת 2018 ולכן שימוש במידע שהתקבל בגדר אותו ייצוג מהווה הפרת חיסיון עו"ד-לקוח. הערה נוספת בעניין זה, הפונה מבקשת לערוך הבחנה בין מידע שנמסר לה כעו"ד לבין מידע שנמסר לה ככלה. אומנם אין איסור לייצג קרובי משפחה, אולם על עו"ד המייצג קרובי משפחה להיות מודע לכך שהדבר בהחלט מטיל עליו מגבלות בהמשך, שכן קרובי משפחתו נחשפים בפניו ומתייעצים עמו. עצם היותה עורכת דין מלווה אותה לכל אורך הדרך, ולא ניתן לנתק את הידע המשפטי שלה מאותן שיחות משפחתיות. לפיכך, גם שימוש במידע שנמסר לה כ"כלה" לטענתה, יכול להוות הפרה של החיסיון ובעניין זה הוועדה אינה יכולה להתיר חשיפת פרטים חסויים שנמסרו לה.

חקירה נגדית הוגנת

כלל 38 לכללי האתיקה קובע:

38" לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה לענין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות." שימוש במידע שנמסר לפונה במסגרת יחסי עו"ד-לקוח עשוי להוות גם עבירה אתית לפי סעיף 38 הנ"ל, בייחוד אם מטרת השאלות היא להטיל דופי בחמות ללא קשר להליכים הנוכחיים. ההתנהלות של הפונה צריכה לעמוד בכללי האתיקה, ואין נפקא מינא אם היא מייצגת את עצמה בלבד בהליכים או שמא מייצגת בנוסף את בעלה.

מספר החלטה: את/562/2022

ניגוד עניינים

השאלתה: על פי האמור בשאלתה עו"ד הפונה נטלה ייצוג של הבעל במסגרת הליך גירושין. הלקוח ביקש להידבר עם הצד שכנגד ועו"ד הפונה הסבירה לו שאם הצדדים ישבו לפגישה יובהר לאישה שהיא מייצגת את הבעל.

הפגישה לא תואמה והאשה פנתה אליה במסווה כלקוחה פוטנציאלית ולמעט שמה לא נמסרו לה פרטים מזהים אודותיה. עוד ציינה שנתנה לה יעוץ טלפוני "נייטרלי" בקשר למשמרות בלעדית של הקטין, ייעוץ שנערך פחות מ-20 דקות. בסופו של יום האישה נטלה ייצוג של משרד עו"ד אחר ופתחה בהליך יישוב סכסוך. לבקשתנו הבהירה עו"ד הפונה שיעצה בענייני משמורת ושהות אצל האב.

עו"ד הפונה שאלה האם היא רשאית להמשיך ולייצג את הבעל.

תשובת הוועדה: ההכרעה אם נוצר ניגוד עניינים אסור מוכרעת לפי השאלה העובדתית, אם בשיחה שהתקיימה, גילתה "דורשת העצה" פרטים מהותיים וחסויים, אשר מטבע הדברים מגלה אותם לקוח לעורך דין בבואו לקבל עצתו (מתוך הערת העורכת גיליון "אתיקה מקצועית" מס' 27 - ניגוד עניינים: ייצוג לקוח בתיק בו נפגש קודם עורך הדין עם הצד שכנגד כאשר זה שקל באם לשכור את שירותי אותו עורך הדין"). שם ההחלטה התבססה על בד"מ 18/98, פורסם [בעט ואתיקה גליון מס' 58](#), שהבחין בין לקוח ל"דורש עצה" שהוא בגדר לקוח פוטנציאלי, שהיחסים עמו לא הבשילו. וכך נאמר שם:

"קביעה כי המבקש עצה ומידע מאת עורך-דין אינו "לקוח" כמשמעו לפי החוק אינה פוטרת את עורך-הדין מנכוחות הדין הכללי בדבר החובה שלא להימצא במצב של ניגוד עניינים, הגם שאין חלות עליו חובות האמון מכוח חוק לשכת עורכי-הדין וכללי האתיקה. אף בבוא דורש-עצה ומידע אל יועץ שאינו עורך-דין יש להבטיח כי לא יאה עליו חשש או מורא, כי דברים או מסמכים שהוא מגלה במהלך פגישת-הייעוץ ישמשו אי-פעם נגדו. מניח אני, מטבע הדברים, כי אף דורש-עצה ומידע מייחס לעורך-הדין אותה מידת אמון שרשאי הציבור לרחוש לעורך-דין מבחינת יושר, הגינות והקפדה על כללי התנהגות עם לקוחות ועם צדדים שכנגד (ראה: על"ע 4/83 מאירוב נ' הוועד המחוזי, פ"ד לט (75(2)...)".

אף שמדובר בשיחה טלפונית, לא מן הנמנע שעו"ד הפונה נחשפה למידע רגיש שיש בו כדי לחסות תחת סעיף 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986. במצב הדברים שהוצג ובנסיבות המתוארת לעיל, עולה שהפרטים שנמסרו ע"י האישה עולים כדי פרטים מהותיים שיש בהם כדי ליצור חשש לניגוד עניינים האמור. לפיכך, אין הפונה רשאית להמשיך ולייצג את מרשה כנגד האישה. יצוין, שככל שהאישה תסכים לייצוג המדובר ותאשר שלא נמסרו פרטים מהותיים התשובה עשויה להשתנות בהתאם.

מספר החלטה: את/582/2022

ניגוד עניינים בעריכת יפוי כוח מתמשך

השאלתה: עו"ד הפונה ביקשה לדעת האם היא רשאית לערוך יפוי כוח מתמשך לאחות של בן זוגה שאינו הנהנה. **תשובת הוועדה:** סעיף 32ד(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 אוסר על עורך הדין בפניו חותם הממנה על יפוי הכוח, להיות בעל עניין אישי ביפוי הכוח.

עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי ה"עניין האישי" ביפוי הכוח המתמשך, שאסור שיתקיים אצל עורך הדין האמון על גביית החתימה של הממנה הוא כל עניין העשוי לעורר ניגוד עניינים, לרבות "עניינים אישיים" כהגדרתם בחוק, כאשר לצורך זה יש לתת את הדעת כי הגדרת "עניינים אישיים", יכולה לתפוס ברשתה אינטרסים מורכבים שאינם נפוצים בדיון בתחום ניגוד העניינים (למשל: עניינים חברתיים) ואשר על כן היא בעלת "רקמה פתוחה", שיכולה לקבל תוכן ואף תוכן מרחיק לכת, לפי נסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה (מתוך גילוי הדעת של ועדת האתיקה הארצית בנושא "העניין האישי של עוה"ד ביפוי כוח מתמשך").

בהתאם לגילוי הדעת הנ"ל "עריכת יפוי כוח מתמשך לקרובי משפחה או למי שעורך הדין יורש שלהם (על פי דין או צוואה) - מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, ומומלץ לעורכי הדין לנקוט במשנה זהירות לפני שיסכימו לקבל על עצמם עריכת יפוי כוח כאמור. עם זאת, לא ניתן לשלול כי לא בכל מקרה יתגלה ניגוד עניינים או עניין אישי ביפוי הכוח, למשל במקרה בו עו"ד עורך יפוי כוח לקרוב משפחה (כגון אח או אחות) בעניין רכוש, כאשר עורך הדין אינו יורש ואינו בעל זיקה כלשהי לאותו עניין."

על פי המתואר בשאלתה, בן הזוג של עו"ד הפונה אינו מיופה כוח, אולם הפונה לא תיארה את תוכנו של יפוי הכוח או את האינטרסים האחרים המשמשים בסוגיה לרבות זהות מיופה הכוח. על עוה"ד חלה האחריות לבדוק את מכלול האינטרסים המשמשים במקרה ולראות האם הם מגלים ניגוד עניינים או עניין אישי ביפוי הכוח בהתאם לגילוי הדעת האמור.

מספר החלטה: את/586/2022

מגע עם עדים

השאלתה: עו"ד הפונה מייצג לקוחה בבית משפט לענייני משפחה בתביעה לביטול הסכם שקיבל תוקף של פס"ד. הצד שכנגד זימון לעדות את עו"ד פלוני שייצגה את הלקוחה בהסכם.

הפונה מציין שבית המשפט נדרש לשאלה האם הלקוחה תהיה מוכנה להסיר את החיסיון. עוד צוין שהלקוחה אינה זוכרת על מה היא שוחחה עם עו"ד פלוני ושואלת האם מותר לה לפנות לעו"ד פלוני כדי שתרענן את זיכרונה באשר למעורבותה בהסכם לפני שתחליט אם להסיר את החיסיון.

תשובת הוועדה: ראשית, באשר לאופן ניסוח השאלה, הוועדה הבהירה שאינה מייעצת ללקוחות של עוה"ד. שנית, לגופה של השאלה, הלקוחה מבקשת שהעד, עו"ד פלוני, ירענן את זיכרונה בקשר להסכם מושא התביעה לפני שזו תחליט אם היא מסכימה להסיר את החיסיון החל ביניהם. מנסיבות המקרה שתוארו לוועדה, עולה כי כלל 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 חל ועל עו"ד הפונה לשקול צעדיו על פי דין.

מספר החלטה: את/595/2022

השאלות: עו"ד הפונה ציינה לפני כ-5 שנים פנה אליה לקוח בעקבות תאונת עבודה מינואר 2016. באותה תקופה הוא ניהל הליכי פשיטת רגל ועו"ד הפונה הציעה לו להמתין עם התביעה בגין תאונת עבודה עד לסיום הליכי פשיטת הרגל. בשנה האחרונה אבד עמו הקשר ומעיון בנט המשפט עולה כי הליך פשיטת הרגל בוטל מאחר שהוא לא עמד בהסדרים שנקבעו בהליך. הפונה ניסתה לאתרו מאז מאחר שהתביעה הנזיקית צפויה להתיישן.

בין ניסיונות האיתור שלה - הגשת שאילתה למשרד הפנים, פנייה לשני עורכי דין שייצגו אותו בהליכי פשיטת רגל, פנייה למנהלת המיוחדת בהליכי הפש"ר, פנייה לסיוע המשפטי, פנייה לבן דודו, ושיחות למספרים שהוא מסר לה. כל הניסיונות האלו העלו חרס - המספרים מנותקים ואף אחד מהגורמים לא עמד איתו בקשר בתקופה האחרונה.

הפונה הבהירה כי היא לא יכולה להגיש תביעה ללא הלקוח שכן הוא נדרש להתייצב לבדיקה אצל רופא מומחה לצורך הגשת חוות הדעת, חתימה על כתב ויתור סודיות רפואית ותצהיר בריאות. עם זאת, היא חוששת שבעתיד היא תתבע בביטוח אחריות מקצועית בשל חלוף מועד ההתיישנות.

בהשלמותיה הבהירה הפונה כי הלקוח לא חתם בפניה על שום מסמך, לא ייפה את כוחה לטפל בתאונת עבודה ולא חתם על הסכם שכר הטרחה אך היא מציינת שבשיחות בע"פ עלה שהוא כן רצה את שירותיה בנושא. בשנת 2020 היא ייצגה אותו בעניין אחר של הפחתת תגמולי נכות.

תשובת הוועדה: בפתח הדברים, הובהר כי אין בחוות הדעת מטעם ועדת האתיקה כדי להוות הגנה בפני תביעה בגין אחריות מקצועית.

חוות הדעת בשאילתה רלוונטית להליכים משמעותיים ככל שתוגש בעתיד תלונה לוועדת אתיקה בגין המעשים שתוארו בשאילתה.

לגופו של עניין, בהתאם לנתונים שנמסרו בשאילתה ובהשלמות, הלקוח מעולם לא ייפה את כוחה של הפונה בהגשת תביעה לפיצויים בגין תאונת עבודה ולא התקשר עמה בהסכם בנדון. בהתאם למתואר בשאילתה, הפונה הגדילה במאמציה לאתר אותו לאחר שאבד עמו הקשר, כולל פנייה לצדדים שלישיים בניסיון ליצור עמו קשר כדי לאמוד את רצונו בנושא ועל מנת לסייע לו במועד ואולם הניסיונות לא צלחו והנ"ל לא הצליחה לאתר את הלקוח.

ועדת האתיקה הארצית קבע בהחלטתה את/313/09 (פורסמה בגיליון מס' 36) את התנאים המבססים את החובה האתית לפעול בשם לקוח, בין אם ייפוי כוח נחתם כדין ובין אם לא -

"עורך דין הפועל בשם לקוח, או מגיש ייפוי כח, או מייצג מכח ייפוי כח וכיוצ"ב חייב להיות משוכנע בקיומם של שלושה תנאים מצטברים: (א) קיומו וזהותו של הלקוח; (ב) קיומה של שליחות, בין בכתב בין בעל-פה; (ג) שהפעולה שהוא מבצע נכללת בייפוי הכח שניתן. עורך דין הפועל מבלי שיהא משוכנע בקיומם של שלושת התנאים המצטברים עובר, לכאורה, עבירת משמעת."

בענייננו, מנתוני השאילתה שנמסרו לנו על ידי הפונה בלבד, עולה כי הפונה אינה משוכנעת באף אחד מהתנאים הנ"ל - היא אינה יודעת מה עלה בגורלו של הלקוח, והיא אינה משוכנעת שהוא מעוניין בהגשת התביעה בכלל או באמצעותה. בנסיבות אלה, הרי שעל פי עובדות השאילתה כפי שנמסרו ובהינתן שאכן ביצעה את כל הפעולות כפי שמסרה לוועדה, הוועדה לא תראה באי הגשת תביעה משום עבירה אתית.

מספר החלטה: את/599/2022

תיק מס' 2023/526

השאלות: השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה- האם ניתן לפרסם את שמו כעו"ד שנותן ייעוץ משפטי חינוך, בפרסום שמוציאה לשכת הרווחה בדבר שירותים שהיא מעניקה לציבור ללא תשלום?

עמדתנו: ביוני 2018 נכנס לתוקפו תיקון נרחב לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, (להלן: "כללי הפרסומת"). סעיף 3(ב)(14) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001 קובע כי פרסומת תכלול מלל חופשי שעניינו הצעת שירות משפטי על ידי עורך הדין, שאינו כולל כל התייחסות לשכר הטרחה.

לאור האמור, קיימת מניעה לפרסם כי עו"ד נותן ייעוץ משפטי בחינם.

ראה מאמר בדבר כללי הפרסומת החדשים לעורכי הדין שפורסם בגיליון אתיקה מס' 66 ביום 04/12/2018 והחלטת ועדת האתיקה מס' 161/22 בעניין התייחסות לשכר טרחה שפורסמה בגיליון אתיקה מס' 73 ביום 19/02/2023.

יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.

עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מספר 2023/510

השאלות: השואל מנהל הליך משפטי כתובע מס' 1 ביחד עם עוד 25 תובעים, במסגרתו הוא מייצג את עצמו ושאר התובעים מיוצגים על ידי עורכת דין אחרת, כאשר ההליך מנוהל בשיתוף פעולה מלא. (השואל חיבר בין שאר התובעים לעורכת הדין המייצגת אותם).

כתב התביעה זהה וטענות כלל התובעים זהות, למעט בסוגיית הנזק, שבחלקה משותפת לכולם ובחלקה פרטנית כל אחד כפי נסיבותיו.

השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה- האם בנסיבות המתוארות, ובהתחשב בכלל 36(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), האוסר על עורך הדין לייצג אדם אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם, ובהינתן שהשואל צפוי ממילא לתת עדות מטעמו בנוגע לחלקו בתביעה- יש בכך כדי למנוע ממנו את האפשרות להצטרף באופן רשמי לייצוג התובעים האחרים, זאת כאשר האינטרסים בהליך הם משותפים לגמרי?

עמדתנו: כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:

"(א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בעניין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי."

בהערת העורכת בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 212/10 (גיליון אתיקה מקצועית מס' 40, מיום 15/2/11) נאמר, כדלקמן:

"לפי הוראת כלל 36(ב) מותר לעורך דין לייצג כאשר עורך הדין נקרא להעיד בידי הצד שכנגד. אך בנוסף להוראה זו קיימים גם כללי חובת הנאמנות ללקוח וניגוד העניינים שהם כללי יסוד רחבים, כך שמקום שבו עדות עורך הדין המייצג גורמת להתנגשות בין חובותיו, כי אז אינו יכול לייצג גם אם העדות היא מטעם הצד שכנגד. לגישת הוועדה, המבחן הוא האם עדותו במשפט היא עדות מהותית. אם כך הדבר, הרי שעורך הדין לא יכול לייצג את הלקוח במקום שהוא עד מרכזי גם מטעם הצד שכנגד..."

לאור האמור בעובדות השאלתא, ככל והשואל, שהינו תובע בהליך ומעורב בתיק, יידרש למתן עדות מטעם הצד שכנגד, ולא מן הנמנע כי כך יקרה, הרי שעדותו הינה עדות מהותית וקיימת מניעה כי ייצג את שאר התובעים.

נוסיף כי קל וחומר שנכונים הדברים ביחס לעדות שאינה מטעם הצד שכנגד, או אז חל איסור כאמור בהתאם לכלל 36(א) לכללי האתיקה.

במצב דברים זה, בו לשואל חלק ניכר בתביעה, חל עליו איסור להצטרף לייצוג התובעים האחרים. יוער כי אין מניעה כמובן לכך שהשואל ימשיך לייצג את עצמו. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס' 2023/512

השאלתא: השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה- האם מותר להחתים לקוחות על ייפוי כח ו/או הסכם שכ"ט מרחוק דיגיטלית באמצעות תוכנת קליגל לדוגמא?

עמדתנו: סעיף 91 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 שעניינו ייפוי הכוח שניתן לעורך דין בישראל, קובע, כדלקמן: "ייפוי-כוח שניתן בישראל לעורך דין לפעול בתחום הפעולות שיש להן קשר לשירות המקצועי שנותן עורך דין ללקוח, לרבות קבלת כספים ודברים אחרים בשביל לקוחו בעניין כזה, שחתימת הלקוח עליו אושרה בכתב על ידי עורך הדין, אינו טעון אישור אחר, על אף האמור בכל דין".

בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 39/20 מיום 26/01/2021 שפורסמה בגיליון מס' 70 ואשר תובא כלשונה, דנו בשאלת אימות חתימה על ייפוי כוח בהיוועדות חזותית. הועדה קבעה בהחלטתה, כדלקמן: **"שאלתה:**

ועדת האתיקה הארצית פרסמה את החלטתה בנושא אימות חתימה של עורך-דין על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל המאפשרת את ביצוע האימות תוך ויתור על דרישת הנוכחות הפיזית של הלקוח בפני עו"ד. בעקבות זאת, התקבלו פניות רבות בבקשה לפרסם החלטה דומה באשר לאימות חתימה של עו"ד על גבי ייפוי כוח. זאת, לאור העובדה שרשויות רבות (ובמקרה של הפנייה הספציפית- רשות האוכלוסין וההגירה) ממאנות לכבד ייפוי כוח שנערכו בדרך הזו, שכן לטענתם ככל שוועדת האתיקה אינה מחילה את ההחלטה גם ביחס לייפוי כוח, אזי שאין באפשרותם לקבל את אותם ייפוי כוח המוגשים שלא על פי האמור והדבר פוגע רבות בעיסוקם של עורכי הדין. **ההחלטה:**

ס' 91 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 קובע כי ככל שייפוי הכוח אומת על ידי עו"ד, הרי שבכך ניתן לו תוקף משפטי ואין כל צורך בקיומו של אישור נוסף. עיון מעמיק בסעיף מדגיש, כי אין כל חובה שעורך הדין ולקוחו יהיו נוכחים פיזית לצורך אימות החתימה על גבי ייפוי הכוח ובלבד שכל התנאים המפורטים בהחלטה את/313/09 של ועדת האתיקה מתקיימים (כלומר, עו"ד משוכנע בקיומו וזהותו של הלקוח, קיומה של שליחות בין בכתב ובין בעל פה ושהפעולה שהוא מבצע נכללת בייפוי הכוח שניתן). יודגש, כי ככל שמדובר בייפוי כוח המיועד להגשה בפני רשות מסוימת, הטומן בחובו את הדרישה לאימות חתימה ע"י עו"ד (כנדרש בעניין דנן), הרי שעסקין בדרישה על פי דין של הרשות ובייפוי כוח ספציפי ואין זה מסמכותה של ועדת האתיקה הארצית לקבל החלטה בניגוד לדין/נוהל זה. תחולת החלטה את/39/20 על אימות החתימה האמור, נתון להחלטת הרשות בהתאם לצרכים ולמטרת ייפוי הכוח. לאור האמור לעיל, המליצה ועדת האתיקה לפנות אל הרשות על מנת שזו תשנה דרישתה בהתאם לשתי החלטות ועדת האתיקה הארצית (המוזכרות לעיל), תאמץ את ההחלטה ותסכים להחילה גם על ענייני הרשות".

לגבי האפשרות להחתים לקוח מרחוק על ייפוי כוח שלא בפני עורך הדין באמצעות תוכנת קליגל, אין לנו אלא לחזור על עמדתה של ועדת האתיקה הארצית לפיה אין חובה שעורך הדין ולקוחו יהיו נוכחים יחדיו לשם אימות החתימה על גבי ייפוי הכוח, וכל עוד ייפוי-כוח ניתן בישראל לעורך דין ועורך הדין משוכנע בקיומו וזהותו של הלקוח, בקיומה של שליחות (בין בכתב ובין שבעל פה) ובכך שהפעולה שהוא מבצע נכללת בייפוי הכוח שניתן - לא יהווה העדר אימות החתימה הפרונטלי משום עבירה אתית. ככל שמדובר בייפוי כוח המיועד להגשה בפני רשות מסוימת הטומן בחובו את הדרישה לאימות חתימה ע"י עו"ד (כנדרש בעניין דנן), הרי שמדובר בדרישה מהותית של המשרד / הגוף הספציפי ואין הוועדה מחווה דעה לעניין תוקף ראייתי או משפטי של ייפוי כוח המוגש לרשויות השונות.

ככל והגוף אליו מופנה ייפוי הכוח איננו עומד על אימות חתימת האדם, אזי אין מניעה כי ייפוי הכוח ייחתם ללא אימות החתימה על ידי עורך הדין.

אשר להחתמת לקוחות מרחוק על הסכם שכר טרחה, יצוין כי אין חובה על פי דין לאמת חתימת אדם על הסכם שכר טרחה והעדר אימות חתימה על הסכם כזה לא יהווה עבירה אתית.

השאלות: אחיה של השואלת (להלן: "הלוקח הממנה") פנה אליה לערוך עבורו ייפוי כוח מתמשך.

הלוקח הממנה, התאלמן בחודש 8/2021 ויש לו מנישואיו הראשונים ארבעה ילדים בגירים, שהם יורשיו היחידים על פי צוואה והם, כולם או חלקם, צפויים להיות מיופיי הכוח שלו ע"פ ייפוי הכוח המתמשך שהוא מבקש לערוך.

הלוקח הממנה נישא לאחרונה בשנית לאישה גרושה, שגם לה ילדים בגירים מנישואיה הראשונים.

בין הלוקח הממנה לאשתו הנוכחית נחתם הסכם ממון שקיבל תוקף של פסק דין לפיו חלה ביניהם הפרדה רכושית מוחלטת, ולפי המוסכם ביניהם מראש, הם אינם עתידים לרשת זה את זה, וכל אחד מהם מוריש בצוואתו את כל רכושו לילדיו מהנשואים הראשונים.

אשתו הנוכחית של הלוקח הממנה גם לא צפויה להיות מיופת כח שלו ע"פ ייפוי הכוח המתמשך שהוא מבקש לערוך. השואלת מציינת כי בינה לבין אחיה מפרידות 20 שנים ומטבע הדברים הקשר ביניהם אינו הדוק, כך שאין תלות בכל הנוגע למגורים, ענייני בריאות, עניינים גופניים, נפשיים, חברתיים וכו', ועל אף היותם אחים הם אינם מעורבים בחיים האישיים אחד של השנייה ובפועל מצויים בקשר ו/או מתראים אחת למספר שבועות ואף חודשים.

השואלת מדגישה כי היא לא צפויה להיות היורשת של הלוקח הממנה, לא ע"פ דין ולא ע"פ צוואה, ואין לה עניין אישי בירושתו ו/או בענייני הרכושים, האישיים והרפואיים.

כמו כן, השואלת מציינת כי היא לא צפויה להיות מיופת כוחו של הלוקח הממנה ע"פ ייפוי הכוח המתמשך שהוא מבקש לערוך ולאחר ששקלה את הדברים היא אינה מוצאת שקיימים אינטרסים נוגדים לאלה של הלוקח הממנה ו/או כל מצב אפשרי של ניגוד עניינים ו/או כל מצב אחר היכול להשפיע על שיקול דעתה כעורכת הייפוי כוח המתמשך עבורו, לא בקשר לענייני הרכושים ולא בקשר לענייני האישיים ו/או הרפואיים.

עוד מדגישה השואלת כי בקשת אחיה לערוך עבורו ייפוי כוח מתמשך הינה בהסכמה חופשית ומרצון והשאלתא מוגשת גם לבקשתו.

עמדתנו: לוועדת האתיקה הארצית הגיעו פניות רבות בנושא "העניין האישי" של עורך דין בייפוי כוח מתמשך, לפי סעיף 32ד(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: "החוק" או "חוק הכשרות").

הועדה קבעה בהחלטתה מיום 13/09/2021 (את/20/23), כדלקמן:

"סעיף 32ד(א) לחוק הכשרות אוסר על עורך הדין בפניו חותם הממנה על ייפוי הכוח, להיות בעל עניין אישי בייפוי הכוח: "ייפוי כוח מתמשך יחתם בידי הממנה בפני עורך דין שעבר הכשרה לעניין עריכת ייפוי כוח מתמשך, כפי שתיקבע בתקנות, ואין לו עניין אישי בייפוי הכוח". [ההדגשה אינה במקור] המונח "עניינים אישיים" מוגדר בחוק כלהלן: "לרבות עניינים הנוגעים לרווחתו האישית של אדם, לצרכיו היום-יומיים, למקום מגוריו, לבריאותו, או לענייני הגופניים, הנפשיים או החברתיים, ולמעט עניין הנוגע לרכושו".

לפי סעיף 5 לחוק הפרשנות: "האמור בלשון יחיד - אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך".

לצד זאת, חל כמובן האיסור על ניגוד עניינים, ויש לראותו כמקופל בביטוי עניין אישי כאמור בסעיף 32ד(א) לחוק.

לאור האמור, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי ה"עניין האישי" בייפוי הכוח המתמשך, שאסור שיתקיים אצל עורך הדין האמון על גביית החתימה של הממנה (הוא על פי רוב, עורך הדין שערך את המסמך), הוא כל עניין העשוי לעורר ניגוד עניינים, לרבות "עניינים אישיים" כהגדרתם בחוק, כאשר לצורך זה יש לתת את הדעת כי הגדרת "עניינים אישיים", יכולה לתפוס ברשתה אינטרסים מורכבים שאינם נפוצים בדיון בתחום ניגוד העניינים (למשל: עניינים חברתיים), ואשר על כן היא בעלת "רקמה פתוחה", שיכולה לקבל תוכן ואף תוכן מרחיק לכת, לפי נסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה.

עוד יש לתת את הדעת, כי בעוד שסעיף 32ד לחוק דן בעניין אישי אצל עורך דין הגובה את חתימת הממנה, הרי שבעת עריכת ייפוי כוח מתמשך מתקיימת מערכת יחסים משולשת, שכן צדדים לה הם הממנה, עורך הדין ומויפה הכוח. מובן שהאיסור על ניגוד עניינים ועל קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח, חל על כל מערכת יחסים שעורך הדין צד לה, ונבחן גם ביחס אליה.

מורכבות נוספת מתקיימת בעניינו בכך שייפוי כוח מתמשך יכול להיות בעניינים אישיים או רכושיים, ולפיכך תוכנו של ייפוי הכוח המתמשך יכול להיות שונה מאוד ממקרה למקרה.

לאור מורכבות הנושא, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי הסדרת הנושא צריכה להיעשות בזהירות, ממקרה למקרה. על כן, קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח המתמשך יבחן בהתאם לכלל נסיבות העניין ובהם אופיו של ייפוי הכוח המתמשך (העניינים האישיים והרכושיים המוסדרים בו), והזיקה בין עורך הדין לבין הממנה ובין הנושאים המוסדרים בייפוי הכוח המתמשך. בהתייחס לדוגמאות שפורסמו, מבקשת ועדת האתיקה הארצית לציין את הנקודות הבאות:

עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרובי משפחה או למי שעורך הדין יורש שלהם (על פי דין או צוואה) מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, ומומלץ לעורכי הדין לנקוט במשנה זהירות לפני שיסכימו לקבל על עצמם עריכת ייפוי כוח כאמור. עם זאת, לא ניתן לשלול כי לא בכל מקרה יתגלה ניגוד עניינים או עניין אישי בייפוי הכוח, למשל במקרה בו עו"ד עורך ייפוי כוח לקרוב משפחה (כגון אח או אחות) בעניין רכוש, כאשר עורך הדין אינו יורש ואינו בעל זיקה כלשהי לאותו עניין. ואולם, יושם אל לב כי עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרוב משפחה מדרגה ראשונה, או למי שעורך הדין הוא יורשו על פי דין או צוואה, עשויה, בנוסף לקיומו האפשרי של עניין אישי, גם לעמוד בסתירה לבדיקה שעל עורך הדין לבצע לפי סעיף 32(ה) לחוק, בדבר מתן ייפוי הכוח בהסכמה חופשית ומרצון, ועל כן רצוי להימנע ממנה.

עריכת ייפוי כוח למי שעורך הדין משמש בעבורו כנאמן לרבות על פי ייפוי כוח, צו אפטרופסות או כבעל תפקיד על פי מינוי מטעם בית משפט.

מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. אולם גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם, ובין השאר לאפשר במקרים המתאימים לבית המשפט המפקח על ההליך במסגרתו מכהן בעל התפקיד, להחליט בדבר.

עריכת ייפוי כוח מתמשך למי שלעורך הדין יש עמו יחסי מרות, יחסי שיתוף או יחסים עסקיים.

מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן, גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. עם זאת גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם ולא לשלול, לדוגמה, את האפשרות שעורך דין יכין ללא תמורה ייפוי כוח לאדם עמו יש יחסי מרות, בכפוף לבחינת כלל נסיבות העניין.

יצוין כי דוגמה זו מחדדת כי עניין אישי כהגדרתו בחוק יכול להתעורר גם במערכת היחסים בין עורך הדין לבין מיופה הכוח. בבחינת הסוגייה נתנה ועדת האתיקה דעתה גם למסמך עמדה ביחס לנסיבות שמונעות מעורך הדין לערוך ייפוי כוח מתמשך, שפרסם האפטרופוס הכללי ביום 11.8.22, במסגרתו נמנו מספר מצבים והקשרים המשפחתיים אשר עם התקיימם יהיה מנוע עורך הדין מלערוך את המסמך מבחינת האפטרופוס הכללי -

"קשרי משפחה או קשרי עבודה של עורך הדין עם הממנה או עם מיופיי הכוח.

2.קשר משפחתי בין הממנה לבין עורך הדין- עורך הדין יהיה מנוע מעריכת המסמך אם הוא אחד מקרובים אלה של הממנה: בן/בת זוג, אב, אם, בן, בת, סב, סבה, נכד, נכדה.

הטעם לכך הוא החשש שעורך הדין שהוא ממשפחתו הקרובה של הממנה יתקשה לבצע את תפקידו כראוי בשל הקרבה המשפחתית ועלול גם להשפיע על תוכנו של ייפוי הכוח."

עוד צוין במסמך כי רשימת הנסיבות המפורטת במסמך העמדה, אינה גורעת מחובתם של עורכי הדין להימנע מעריכת מסמך ייפוי הכוח המתמשך גם במקרים שאינם מפורטים במסמך העמדה. זאת, אם מתעורר חשש להיותם של עורכי הדין בעלי עניין אישי בייפוי הכוח המתמשך, או אם, להערכתם של עורכי הדין, מתקיימות נסיבות שבגינן הם אינם מסוגלים לקיים במלואן את החובות והאחריות המוטלות עליהם בעריכת ייפוי הכוח המתמשך.

ועדת האתיקה בדעה כי פרשנות המונח "עניין אישי בייפוי כוח" בקשר עם כללי האתיקה המקצועית כוללת כל עניין היכול להשפיע באופן מהותי על שיקול דעתו של עורך הדין כמי שעורך את ייפוי הכוח המתמשך, ושעלול להעמידו במצב של ניגוד עניינים בין טובת הלקוח הממנה על פי ייפוי הכוח והגשמת רצונותיו לבין טובתו שלו או טובת צד ג' אחר.

בהתאם לפרשנות זו על עורך הדין לשאול את עצמו אם לאור עוצמתם היחסית של האינטרסים הנוגדים יש בסיס מוצק לחשש כי הוא יהיה מוטה לכיוון האינטרס האישי שלו לעומת האינטרס של הלקוח הממנה, שאז עליו להימנע בנסיבות העניין מעריכת ייפוי הכוח המתמשך.

במקרה דנן, השואלת מציינת כי הקשר עם אחיה אינו הדוק כך שאין ביניהם תלות והיא כמובן לא תשמש כמיופת כוח ו/או אינה עשויה להיות יורשת על פי דין או צוואה.

זאת ועוד, השואלת מציינת כי אין אינטרסים נוגדים לאלה של אחיה - הממנה ו/או כל מצב אפשרי של ניגוד עניינים ו/או כל מצב אחר היכול להשפיע על שיקול דעתה כעורכת הייפוי כוח המתמשך עבורו, לא בקשר לענייניו הרכושיים ולא בקשר לענייניו האישיים ו/או הרפואיים.

בנסיבות אלו ובהתאם לעובדות המוצגות והידועות לוועדה ובהינתן עמדת האפטרופוס הכללי, מוצאת הוועדה לנכון להתיר לשואלת לערוך ייפוי כוח מתמשך עבור אחיה.

ראה מדיניות ועדת האתיקה המחוזית מס' 2.007 בקשר עם עניין אישי בעריכת ייפוי כוח מתמשך שפורסמה ביום 12.12.2019 ועודכנה ביום 31.12.2019.

תיק מס' 2023/501

השאלות: השאלות מועסקת כתובעת משטרית, הוסמכה לפני מס' חודשים לערוך יפוי כוח מתמשך מטעם האפוסטרופוס הכללי.

השאלות פנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם תוכל לערוך יפוי כוח מתמשך לאזרחים, בהתנדבות מלאה, באופן פרטי וללא עלות, במקביל לעבודתה כתובעת משטרית?

בנוסף, השאלות מעוניינת לקבל מידע בנוגע להתנהלות עם אתרי המשפט, בין היתר, האפשרות לרכוש כרטיס כניסה אישי למערכת "נט המשפט" למרות עבודתה בתביעות.

עמדתנו: אחר עיון בעובדות השאלות, כפי שהוצגו לוועדה, לא מצאנו מניעה לכך שהשאלות תערוך יפוי כוח מתמשך לאזרחים ותתנדב באופן פרטי וללא עלות, כמו גם שימוש בכרטיס גישה אישי למערכת, במקביל לעבודתה כתובעת משטרית.

עם זאת, יודגש כי על השאלות לוודא כי אין הגבלה או מניעה לכך מטעם מקום עבודתה - משטרת ישראל.

למותר לציין כי ההתנדבות תהיה בכפוף לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.

תיק מס' 2023/525

השאלות: השאלות עובדת במקום ממשלתי בתפקיד קלדנית רשם ופנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם קיימת מניעה לכתוב מכתב דרישה אישי לפיצוי (ביחס אליה) לרשות מקומית כאשר היא לא עובדת במקום עבודתה כעו"ד אך חותמת על המכתב כעורכת דין ולא מקבלת על כך שכר?

עמדתנו: בהתאם לכללי האתיקה אין מניעה כי השאלות תכתוב מכתב דרישה אישי לפיצוי לרשות המקומית ותחתום כעו"ד. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלות ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות.

ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.

עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מספר 2023/515

השאלות: השואל מייצג 20 זוגות משתכנים (40 תובעים בסה"כ), בתביעה כספית, חוזית, נזיקית, בשל איחורים במסירת מגרשים לבניה עצמית, לאחר שזכו בהגרלה, במסגרת מכרז לציבור, אותו פרסמו רמ"י והרשות המקומית וחתמו על הסכמי פיתוח מול הרשות המקומית.

כל זוג תובעים, תובע סכום אחר בהתאם לנתוני המגרש והבית שאמור היה להיבנות. תקופת האיחור משותפת לרוב התובעים. לצורך שמיעת הוכחות, נקבעו מס' מועדי דיונים, החל מינואר 2023 ועד לחודש יולי 2023. בישיבת הוכחות ראשונה מחודש ינואר, נחקרו בחקירה נגדית 5 זוגות תובעים. בישיבות הבאות שתתקיימנה, החל מחודש אפריל עתידים להיחקר בחקירה נגדית יתר התובעים (5 זוגות לערך בכל ישיבה).

עם תחילת שמיעת עדויות התובעים, ביקשו ב"כ הנתבעות וצדדי ג', להוציא את יתר התובעים מהאולם. השואל התנגד בטענה כי זכותם כבעלי דין להימצא באולם, וביהמ"ש החליט כי התובעים רשאים להימצא באולם במהלך שמיעת עדויות חבריהם, בהיותם בעלי דין.

מחשש שמא תעלה כנגדו טענה כי הדריך עדים לאחר תחילת שמיעת העדים, פנה השואל לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם הוא רשאי להיפגש עם לקוחותיו, בעלי דין, לפני ישיבות ההוכחות הבאות ולהכין אותם לחקירתם על תצהירי העדות הראשית שהגישו?

עמדתנו: עסקינן בשאלה האם יש מקום לאסור מגע עם עדים, כאשר העדים הינם לקוחותיו של עורך הדין?

כלל 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:

"(א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.

לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בעניין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג - בהסכמת בא כוחו..."

כלל 37 לכללי האתיקה אוסר על עורך דין לבוא בדברים עם עד של הצד שכנגד בעניין הקשור לעדותו ומתיר באופן מפורש מגע עם עד העשוי להעיד מטעם הלקוח של עורך הדין.

על אחת כמה וכמה שאין מניעה לכך שעורך הדין יבוא במגע עם הלקוח שלו.

משנה תוקף יש לאמור שעה שלטענת השואל ביהמ"ש התיר מפורשות את הימצאות הלקוחות / התובעים באולם ביהמ"ש בעת חקירת יתר בעלי הדין, אף טרם עדותם, בהיותם בעלי דין.

אשר על כן, ככל שאין הוראה ו/או קביעה אחרת מטעם ביהמ"ש הדין בהליך, לא מצאנו כל מניעה לכך שהשואל יבוא בדברים עם לקוחותיו בעלי הדין, טרם עדותם.

יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.

עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס' 2022/302

"המלין שכר את שירותי הנילון לייצגו אל מול מעסיקו למימוש זכויותיו בבית הדין לעבודה.

לטענת המלין הוא שילם לנילון 30,000 ₪ על טיפול בתיק ולא קיבל את כלל הכספים המגיעים לו מאת מעסיקו. לטענתו המעסיק שלו חייב לו 650,000 ₪ והוא קיבל רק 150,000 ₪.

המלין חושד שרימו אותו ושעורך הדין קיבל כספים שמגיעים לו כעובד.

הנילון הגיש תגובה מפורטת, במסגרתה טען כי תלונתו של המלין מופרכת, בלתי מבוססת, העולה כדי כפיות טובה, הכפשת שמו והוצאת דיבתו הרעה.

הנילון שלח מכתב התראה ומשלא נענה הגיש עבור המלין תביעה לבית הדין לעבודה, על סך 643,119 ₪.

סוכם עם הנילון על תשלום שכ"ט לפי תוצאה כספית בשל מצבו הכלכלי - 15% מתוצאה מכל סכום שיתקבל במסגרת מו"מ ו-25% מתוצאה לאחר הגשת תביעה אף אם ההליך יסתיים בפשרה.

(צורף הסכם שכר טרחה לא חתום).

לאחר הגשת תביעה והגשת בקשה לפטור מאגרה קיום הליך של מו"מ בין באי כוח הצדדים אשר בסופו גובש הסכם פשרה לפיו ישולם לתובע סכום של 150,000 ₪ ולנילון 30,000 ₪ - שהם פחות מה-25% שסוכם עליהם עם התובע (25% מ-150,000 ₪ = 37,500 ₪).

המלין אינו מכחיש שקיבל 150,000 ₪.

הנילון צירף חשבונית ע"ס 30,000 ₪ וכן את הסכם הפשרה ופסק הדין שנתן תוקף להסכם הפשרה.

לטענת הנילון, המלין הסכים בפה מלא להסכם הפשרה ומעבר לכך בייפוי הכוח שנתן לטובתו הסכים לכך שהנילון יכול לקבל בשמו כל החלטה ולחתום על כל פשרה.

לאחר עיון בתלונה ובתגובה לא מצאה ועדת האתיקה כי מדובר בהתנהלות העולה כדי עבירה אתית.

מתגובת הנילון עולה כי המלין טופל על ידו באופן ראוי וככל שלמלין טענות ביחס לשכ"ט שנגבה, אין הדבר בסמכותה של ועדת האתיקה ופתוחה בפניו הדלת למצות זכויותיו בערכאות משפטיות.בנסיבות אלו מורה הועדה על גניזת התלונה."

תיק מס' 2023/06

"המלינה הגישה נגד הנילון תלונה הנוגעת לשירות שהעניק לה הנילון בהליך מול המפקח על המקרקעין. במסגרת התלונה נטען כי הנילון גבה 3,000 ₪, לא ביצע את עבודתו, לא התייחס לפנייתיה של המלינה והיא חויבה על ידי המפקח על המקרקעין לשלם לשכניה בגין הנזקים וכן עבור חוות דעת מומחה והוציאה סכום של 6,400 ₪ בגין ההליך וכי בדיעבד הסתבר לה כי העניין היה צריך להיות מכוסה על ידי חברת הביטוח והנילון לא עדכן אותה על כך.

מעיון בתגובת הנילון עולה כי הוא הכין עבור המלינה כתב הגנה ובקשה לדחיית התביעה על הסף. כמו כן הוא התייצב לדין בו סוכם על דעת המלינה כי ימונה מומחה מטעם המפקח וחוות דעתו תהא המכריעה בסכסוך.

כל הטיפול בתיק הסתכם בסך של 2,500 ₪ + מע"מ. הטיפול כלל גם התייצבות לדיונים.

עוד עולה מתגובת הנילון כי הוא פנה אל חברת הביטוח לאחר שהתקבל פסק הדין של המפקחת, אך נטען בחברת הביטוח שאין כיסוי ביטוחי למקרה זה מאחר והם לא מכסים הוצאות מומחה והוצאות משפט. הנילון הגיש תגובה מפורטת המתייחסת לכלל טענות המלינה וצירף אל תגובתו את כתב ההגנה, פרוטוקול הדיון, פסק הדין וכן התכתבויות אל מול חברת הביטוח. לאחר עיון בתלונת המלינה, בתגובת הנילון ובמסמכים אשר צורפו על ידי הצדדים, לא מצאה הוועדה כי יש בהתנהלותו של הנילון משום ביצוע עבירה אתית ועל כן הוחלט להורות על גניזת התלונה.

תיק מס' 2022/312

"המלין טוען להתנהלות הנילון בניגוד עניינים והתנהגות בניגוד לכלל 16(א)(1) וכלל 16(א)(2) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו - 1986. כלל 16(א)(1) לכללי האתיקה קובע כי "עורך דין לא יטפל נגד לקוח בעניין שטיפול בו למען אותו לקוח". ביסוד הכלל, כמו ביסוד כל ההוראות המתייחסות לניגוד עניינים, מצויה הדאגה ללקוח שיוכל לשים את מבטחו המלא בעורך הדין. כלל 16 (ב), עניינו ב"זיקה של ממש" למידע שקיבל עורך הדין מבעל הדין שמולו הוא מתנהל, ושלכאורה ייצג אותו. במקרה דנן, טוען המלין כי הנילון פנה אליו על מנת לערוך לו ולרעייתו הסכם גירושין. לטענת המלין, היה משוכנע שהנילון מייצג את שני הצדדים ועורך עבורם הסכם, בפרט לאחר שנחשף לכל המידע והמסמכים שהעביר לידיו. הנילון הגיש תגובה מפורטת מטעמו, אליה צירף תכתובות וואטסאפ המעידות באופן חד משמעי כי המתלונן היה מודע לעובדה כי הנילון מייצג את רעייתו בלבד. יתרה מכך, מההודעות עולה כי המלין היה מיוצג באותה עת על ידי עו"ד אחר, שאף ייצג אותו בסופו של יום בהליך שנפתח. בנסיבות אלה לא מצאנו כי הנילון עבר עבירה משמעתית ולכן החלטנו לגנוז התלונה."

תיק מס' 2023/17

"המדובר בתלונה שעניינה אי עמידת הנילון בתשלום למלין בהתאם להסכם פשרה שנחתם בין הצדדים במסגרת הליך משפטי. לא למותר יהא לציין כי מדובר בתלונה שניה לוועדה בגין אותו עניין כאשר בפעם הראשונה פנה המלין לוועדה טרם החתימה על הסכם הפשרה במסגרת ההליך המשפטי. כעת טוען המלין כי החל מחודש מרץ 2022 ועד היום, ההמחאות שמסר הנילון לא כובדו ומשהסכם הפשרה הופר הפרה יסודית, יש מקום לשיטת המלין לחדש את הטיפול בתלונה. הנילון הגיש תגובה מטעמו במסגרתה טען בין היתר כי אי כיבוד ההמחאות נובע מקושי כלכלי. משכך לא עבר לכאורה עבירה משמעתית. בנסיבות אלו ובהינתן כי וועדת האתיקה אינה גוף חוקר אלא גוף מברר, אין בידי הוועדה לבדוק חסרון כיס של הנילון והסמכות לכך נתונה לרשם ההוצל"פ. ככל שלאחר חקירת יכולת שיעבור החייב יקבע רשם ההוצל"פ כי אין ממש בטענות הנילון לחיסרון כיס והנילון לא יפרע חובו, יוכל המלין לשוב ולפנות לוועדה בצירוף ההחלטה."

תיק מס' 2022/208

"הנילוה התחייבה לשלם חוב ולא שילמה. הוגשה כנגדה תביעה, היא לא הגישה כתב הגנה ולא התייצבה לדיון. בסופו של יום את החוב שילמה אך ורק לאחר שניתן פסק דין. בתגובתה הסטטוטורית מיום 28.3.23 חוזרת הנילוה על הנסיבות בעטיין עיכבה העברת התשלום לכתחילה (אובדן קשר עם הלקוחה עבודה התבקש הטיפול, מחלת קורונה, וקשיים כלכליים עקב כך) וטענה כי עצם כך שנשאה בסופו של יום בעלויות ובחייבים בעצמה במקום להגיש הודעת צד ג' כנגד הלקוחה צריכה להיזקק לזכותה."

מעבר לכך לא היו בפי הנילוניה נימוקים של ממש או ראיות המצדיקות את התנהלותה באי תשלום החוב לכתחילה, אי הגשת כתב הגנה כנדרש, העדר התייצבות לדיון ועיכוב ממושך בציות להוצל"פ, שעה שגם לאחר שניתן פסק הדין, לא טרחה הנילוניה לשלמו אלא רק לאחר שנפתחו הליכים לגבייה נגדה. בנסיבות כאמור יש להורות על העמדתה לדיון משמעותי בהתנהגות שאינה הולמת עו"ד. בשולי הדברים יוער כי התנהלות זו מעבר להיותה בלתי הולמת, פוגעת פגיעה אנושה באמון שרוחשים נותני שירות (שליחים, מומחים בתחומים שונים וכיוצ"ב) לעורכי דין, שעה שאלו מתחייבים כלפיהם לתשלום ואינם עומדים בדיברתם".

תיק מס' 2023/71

החלטה: לאחר עיון בתלונה ובתגובה על נספחיה, על הנילון להגיש תגובה סטטוטורית כפי שיפורט להלן:

הסכמת לקוח ושימוש בתמונות 'מטושטשות'

סעיף 3 (א) לכללי הפרסומת קובע רשימה סגורה של פרסומת מותרת באמצעים השונים, כאשר סעיף (ה) מתייחס לפרסומת תמונות עם לקוחות: "רשאי עורך הדין לפרסם תמונות שבהן הוא מופיע עם לקוחותיו וכן של עובדי משרדו אם אלו הצהירו בכתב כי הבינו שהם חופשיים לסרב לכך וכי מתן שירותיו של עורך הדין לא הותנה בפרסום שמם וכל עוד ההסכמה תקפה; הסכמת הלקוח או עובד המשרד תבטא את הבנתו לפרטי הפרסום ובכלל זאת היכן תתפרסם התמונה ולמשך כמה זמן".

הכלל כאמור אינו מתייחס לתמונות מטושטשות אשר לגביהן ניתנה החלטה עקרונית של ועדת האתיקה: "פרסום תמונות המטושטשות את זהות הלקוח - עמדת הוועדה היא כי כללי הפרסומת אינם מתירים פרסום תמונות אלו מאחר והן מהוות פרסומת זולה הפוגעת בכבוד המקצוע ובכבוד הלקוח". ראה החלטה עקרונית בדבר פרסום תמונות המטושטשות את זהות הלקוח, גיליון מס' 68).

פרסום מטעה ומגמתי

פרסומת צריכה למסור מידע ענייני, אמין ונכון, שמשקף נאמנה את המצב המשפטי וגם את ניסיונו של עורך הדין ולא מצג שאינו קשור באלו.

מצאנו ממש בטענות המלין לפרסום מטעה ומגמתי מצד הנילון שכן פרסום מציג הפחתה בחובות הלקוח וכן מידע שגוי ביחס לתוכנית שנקבעה עת צויין "כנגד תשלום בסך של 50,000 ₪ בלבד!", שעה שישנם סכומים נוספים אשר עשויים להיות משולמים באמצעות זכויות בעיזבון וייתכן שיגיעו עד כדי תשלום דיבידנד מלא.

כמו גם, ניתן לראות בפרסום כמטעה בשימוש הנילון במונח מחיקת חובות אשר כידוע אינו מונח משפטי ונאסר לשימוש בהחלטות ועדת האתיקה הארצית: "השימוש במושג זה בפרסומות, כאילו זה הפתרון האופטימלי ודרך הפעולה בכל תיק, הוא שימוש מטעה, שאף עלול לעודד אנשים לאי תשלום חובות. על עורך הדין לפעול במסירות ונאמנות ללקוח בכל תיק בהתאם לנסיבותיו, ועל כן השימוש בביטוי "מחיקת חובות" או בביטוי "הקטנת חובות" (להבדיל מ"הפטר", "הסדר" וכו') הוא אסור." (ראה הנחיות בדבר פרסומת אסורה, שימוש במושגים מטעים והתחייבות לתוצאות, גיליון מס' 66).

עריכת החלטת בית המשפט

הנילון ביצע עריכת של החלטת בית המשפט. חתך חלקים שונים מתוך ההחלטה ויצר מצג כאילו זה ההחלטה המלאה מראשיתה ועד אחריתה. לטענת המלין מדובר במצג מטעה.

תיק מס' 2023/63

החלטה: "בפנינו תלונה הנוגעת לצוואה בעדים מיום 10.02.2013.

לטענת המלינה, הנילון התרשל בעבודתו, שכן באישור הצוואה לא נאמר כי המצווה הצהירה בפניו כי זוהי צוואתה, בניגוד לסעיף 20 לחוק הירושה, תשכ"ה - 1965, כמו כן, הנילון "ניזון" מצדדי ג' בעלי עניין שהנחו אותו ביחס לתוכן הצוואה. עיון בתלונה, בתגובה ובנספחיהן מעלה כי שאלת תקפות הצוואה על כל המשתמע מכך, תלויה ועומדת בפני הערכאה הרלוונטית. כך שככל שאכן נפל פגם, מצוי העניין לפתחה של הערכאה הדיונית. בנסיבות העניין הוחלט לגנוז את התלונה."

תיק מס' 2023/82

החלטה: "לאחר עיון בתלונה, בתגובה ובמסמכים שצורפו עולה, כי מדובר בסכסוך אזרחי כספי, הדורש בירור עובדתי מעמיק ביחס לטענות הצדדים ומשכך, אינו מתאים לבירור בוועדת האתיקה. יוער כי לוועדת האתיקה סמכויות בירור בלבד ואין בידה סמכויות חקירה. משכך כל עוד התלונה נגד הנילון מבוססת על השערות וטענות שלא הוכחו בפני הגופים הרלוונטיים והערכאות המוסמכות, לא ניתן לקבוע בשלב זה כי נעשה מעשה פסול שהנילון צד לו. בנסיבות אלו, הועדה מורה על גניזת התלונה. ככל שתתקבל הכרעה שיפוטית ממנה יעלה כי נעברה עבירה אתית, פתוחה הדרך בפני המלינה לשוב ולפנות לוועדה בצירוף אסמכתאות."

תיק מס' 2022/329

החלטה: המלינה שכרה את שירותי הנילונה בתיק משפחה נגד בן זוגה לשעבר. לטענת המלינה, הנילונה לא העניקה לה טיפול משפטי נאות, לא טיפלה בה כראוי, כעסה עליה, התייחסה אליה שלא בכבוד ובין היתר לא עדכנה אותה בדבר החלטות שהתקבלו בהליך. המלינה צרפה לתלונתה התכתבויות ביישומון ווטצאפ בינה לבין הנילונה. הנילונה הגישה תגובה מטעמה וטענה כי לא היו דברים מעולם. המלינה פרטה באריכות את כל פעולותיה בהליך המשפטי שניהלה עבור המלינה והסבירה כי משלא קיבלה המלינה את כל מבוקשה מביהמ"ש, כעסה על הנילונה. עוד ציינה הנילונה כי מטרת התלונה היא החזר שכ"ט ששולם. לאחר עיון בתלונה ובתגובה ובעיקר נוכח הודעות הווטצאפ שצרפה המלינה עצמה, מהן עולה כי הנילונה נהגה בסבלנות רבה מול המלינה, פרטה ושבה והסבירה למלינה את השתלשלות ההליך, ברגישות המתבקשת בעניינים אלו, לא מצאנו כי הוקמה תשתית ראייתית ולו לכאורית לביצוע עבירה אתית, משכך אנו מורים על גניזת התלונה."

תיק מס' 2023/02

החלטה: "עיקר התלונה עניינה בטענת המלין לפיה נגבה ממנו שכר טרחה מופרז ביותר עבור עבודה שלא נעשתה על ידי הנילון. הנילון בתגובתו פירט את כל הפעולות שנעשו על ידו בטיפול בעניינו של המלין. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 289/16 מיום 8.5.17 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית מס' 65 נקבע כי 'גובה שכר הטרחה המשולם לעורך הדין הוא עניין הנתון למשא ומתן בין עורך הדין ללקוחו. ישנם מספר תחומים בהם קיימת מגבלה חוקית על גובה שכר הטרחה שרשאי עורך הדין לגבות, והנושא שבפנינו אינו בין עניינים אלה. טענות הנוגעות לשכר טרחה "מקובל" או "נהוג", אינן מעוררות עניין אתי. משכך, המחלוקת אינה מתאימה להתברר בפני ועדת האתיקה. אין בכך כדי להביע דעה לעניין הסכסוך הכספי/אזרחי בין הצדדים'. ולעניינינו, אחר עיון בתלונה ובתגובה לה, משעסקין בסכסוך ביחס לשכ"ט שנגבה בתמורה למתן טיפול משפטי בתחום בו לא קיימת מגבלה חוקית באשר לגובה שכ"ט שרשאי עוה"ד לגבות ובהעדר תשתית ראייתית לביצוע עבירה אתית, הועדה מורה על גניזת התלונה."

החלטה: "המלין שכר את שירותיו של הנילון לצורך טיפול בחובות אליו נקלע עקב משבר הקורונה. במסגרת התלונה נטען כלפי הנילון שהוא המליץ למלין לפתוח בהליך של חדלות פירעון על פני הליך של הסדר עם הנושים מבלי להסביר לו את ההשלכות - שעל חוב החתום על ידי ערבים לא חלות ההגנות של חוקי חדלות הפירעון וכי חובות לרשויות המס הינם חובות בדין קדימה ועל כן לא היה כל טעם בהליך זה. כן נטען שהנילון לא הגיש במועד דו"חות תקופתיים לתיק וכי הוא דיווח בהליך המשפטי דיווח שאינו נכון על הוצאות. עוד נטען כי פניות שנעשו אל הנילון בדרישה לקבלת תשובות והסברים זכו להתעלמות או שניתן להם מידע שקרי והדבר לטענת המלין מגובה בהתכתבויות ווטסאפ ובהקלטות (שלא צורפו אל התלונה). הנילון הגיש תגובה מפורטת, נתמכת באסמכתאות רבות. לאחר עיון בתגובת הנילון כאמור, לא מצאה הוועדה כי נעברה על ידי הנילון עבירה אתית. מהמסמכים שצורפו אל התגובה ובכלל זה טופס הכרת הלקוח שמילא המלין עולה כי לא דווח לנילון כי הוריו של המלין ערבים להלוואה. מהמסמכים גם לא עולה כי דווחו דיווחים שאינם נכונים בהליך חדלות הפירעון. יתר הטענות שהועלו על ידי המלין - לא גובו באסמכתאות. מבלי לגרוע באמור ככל ולמלין טענות בדבר רשלנות מצד הנילון - מקומן להתברר בערכאות המשפט ולא בוועדת האתיקה. לאור האמור, בהעדר תשתית ולו לכאורית לביצוע עבירה אתית, **החליטה הוועדה על גניזת התלונה.**"

החלטה: "עסקינן בתלונה ממנה עולה כי הנילון חתם על הסכם חלוקת עזבון ללא הסכמת המלינה והגיש אותו לבית המשפט, חרף פניותיה של המלינה אל הנילון והבהרתה כי היא איננה מסכימה לתוכן ההסכם ויש בו סעיפים שאינם מקובלים עליה. בסופו של יום נאלצה המלינה להגיש בעצמה הודעה לבית המשפט לפיה ההסכם שהוגש על ידי הנילון הוגש ללא הסכמתה והודיעה על שחרור הנילון מייצוגה בתיק. הנילון בתגובתו לא הסביר מדוע בחר להגיש את ההסכם חרף התנגדותה של המלינה לתוכנו, מלבד טענה לפיה ההסכם דומה להסכם עליו חתמה המלינה וטענה כי ההסכם לעניות דעתו טוב למלינה. יפים לעניין זה דבריו של אהרון ברק בספרו "חוק השליחות": "בתחום השליחות השולח בלבד הוא הקובע את טובתו. "אל לו לשלוח לבצע פעולה שהשולח אינו רוצה בביצועה גם אם לדעתו פעולה זו היא לטובת השולח... כאשר חובת הנאמנות של השלוח לשולח מצטלבת עם חובת הציות שלו, על השלוח לפנות לשולח לקבל הנחיותיו ולפעול על פיהן, גם כאשר הנחיות אלו עומדות, לדעת השולח, בסתירה לטובת השולח. במקרה של דילמה שכזו רשאי השלוח להשתחרר מחוזה השליחות וזאת כדי שלא לפעול בניגוד לחובת הנאמנות לשולח". (ר' א. ברק, חוק השליחות, תשנ"ו, 1078). התנהלותו של הנילון בעניינה של המלינה בהגשת ההסכם לאישור בית המשפט, חרף עמדתה ושללא בהסכמתה הינה התנהלות המנוגדת לכללי האתיקה. לאור האמור **מחליטה הוועדה להעמיד את הנילון לדין.**"

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

